

REVISTA AMERICA

SUMARII

- 1. Comunicarea Februara, 1964
- 2. Anul 1964
- 3. Anul 1964 - Raportul
- 4. Jurnalul
- 5. Planul de activitate 1965
- 6. Planul de activitate
- 7. Activitatea
- 8. Activitatea
- 9. Activitatea
- 10. Activitatea
- 11. Activitatea
- 12. Activitatea
- 13. Activitatea
- 14. Activitatea
- 15. Activitatea
- 16. Activitatea
- 17. Activitatea
- 18. Activitatea
- 19. Activitatea
- 20. Activitatea
- 21. Activitatea
- 22. Activitatea
- 23. Activitatea
- 24. Activitatea
- 25. Activitatea
- 26. Activitatea
- 27. Activitatea
- 28. Activitatea
- 29. Activitatea
- 30. Activitatea

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

LITERATORUL

FEBRUARIU 1882

CONTROL DE STIL.

LIBERTATE DE IDEI

ABONAMENTUL:

ADMINISTRAȚIA

Pe trei luni 5 lei; pe șase luni 10 lei. pe un an 20 lei

Strada Poșta-Vechă No. 6. Episcopie..

— SCRISORILE NEFRANȚATE SE REFUZA —

Noaptea de Februarie

Amicului n eă George D. Burdianu

I

Mi s'a părut în tot d'auna un ce scîrbos și erud,
 Ca dup'o noapte de orgie, pe buze încă de viș ud
 Să te coborî în acea ocnă la care s'afia condamnate
 Nenorocitele ființe ce se numesc: pro tuate!
 Mi s'a părut în tot d'auna că e te-o cri da profanare
 Să unși că muma ți e femeia și că în pântecii te-a purtat,
 Nepăsător să pui pe frunte o fioroasa serutare
 Precum se pune un stigmat!

Și câtă osebire este între amor și infamie
 Intre cădere și cădere, sau serutări și serutări!
 De-o pa te, tainică plăcere ce se 'nfășoară 'n poezie,
 De alta, bestialitatea unei reci înflăcărări!
 O! și cât am plans pe soarta bietelor nenorocite
 Care nu pot ca să aibă nici voință de-un minut!
 Cu blestemele pe buze de-alte buze 'năbușite,
 Cu palpite pentru-orî-ci e, — cunoscu, — necunoscut
 Seara — este-o îngrozire pentru unele din ele
 Nededate încă bine cu tinosul povăniș,
 Altele mai decazute, mai deprinse, sau mai rele,
 Rid de cele care-au lacrimi subt al genelor umbrîș!
 Lacrimi?... Nu mai știu să plângă de e vreme 'ndelungtă!
 Lacrimi?... Ați versat deștule, ele care nu mai pl'

Lacramile nu dau pâine, și nici jimbla cea uscată
Nu se cumpără cu ele, dacă pică să se strâng!

A! Civilizare!... Secol de progres și industrie,
Tu ai aburii, ai mașine și cu trăznetul te joci,
Se ol plin de prevedere, secol de filantropie,
Tu ai întrecut de sigur ale Romei veichi epoci!
Imparat a tot puternic pe uscat ca și pe valuri,
Iți îndeplinești menirea și nu am de zis nimic,
Ai pentru femei, bordeluri, ai pentru poezii, spităluți,
Secol de filantropie, cine zice că ești mic?

II

Viscoala cumplit afara și era o noapte sumbră....
S'aprinsele 'n candelabre lumînările rozalbi
Șarătând ale lui clape un clavir zimbea din umbră
Ca o tânăra femeie ce și arata din ii albi!
Scaune și canapele, având droturi sfârșite e,
Prin zgâita lor damască de un verde spălăcit
Dău afara 'n șomâldoace, dintre pântecii comprimate,
Călți l obosiți de slujba unui loc neodihnit!
In perei vreo două cadre de femei în pielea goală,
Ca în piepturi se deștepte a d rîni lor răscoală,
Iar pe scaune, trîntite câte-va cadavre vii,
Mu e între ele, însă vorbarete dacă vii!...
Ele toa e poarta 'n față o pecetie 'nfierata
Imprejurul carei s'afli „Infamia“ inprimată!

O femeie mai bîtină le suride părinte te...
Li ia es e do-o cam data mai frumoas , — ș'o iubește
De-o cam data, dintre toate nti un mod deosebit...
Êuse, nu disprețu este nici pe Mimă, — o nebună...
Ce știind ca s 'ndrăgească de nimica nu e bună...
Nici p Li a, nici pe Mița, nici pe Ana, — ungheroaică
Care poar ă îngere roșu sub o piele de nemț aică!
Toate f tele sunt bune, și a cărnii exploatare
S' z cersa apitalul într'un singur an e 'n stare!

Voi roșiți, fără 'ndoială, delicate cititoare,
 Și scîrbind aceste versuri, le călcați pe subt picioare,
 Urîți vițiul mai bine înainte de-a roși!...
 Doamne, care din carce, îmbrăcate ca paețe,
 Avînd tinere copile, ne-aruncați noroiu 'n fețe,
 Revoltate, dac'o rochie, soțul v'ar cocoloși,
 A! gîndiți-vă mai bine, ca o nouă pălărie,
 Că o pană, o dantelă, un mașon, o broderie,
 O găteală, o brățara, o agrafă, un inel,
 Trena de la vră o rochie, pentru baluri costumate,
 Pot, pe biete copile ce-ați crescut nevinovate,
 Pot,...—și pentru ce n'așiu spune-o?—să le-arunce 'ntrun bordel?

Voi roșiți fără 'ndoială, cititori,—dar vă prefaceți!
 Aide! Ați trecut cu toții și prin cîur și prin dîrmon,...
 Ați făcut destule 'n lume, sați destule-aveți să faceți...
 Fiți pe pace! Toți cunoaștem ce 'nsemnează un Caton!

III

Zoie—fată mai brunetă,—la fereastră alergase,
 Ea pe semne c'auzise sunetul de clopoței;
 Căci o sanie în curte pe zăpadă-alunecase
 Și intrară în odaie câți-va tineri derbedei!
 Erau patru,—între care, un vlăjgan scăpat de școală,
 Care încă nu 'nsemnase pe a vieții sale coală,
 Cu condeiul voluptății, vorba magică amor!
 Mai frumos ca sfântu Ghieorghe, își da așere viteje...
 Ele,—poate că 'l ghicise, căci voia să 'l prindă 'n mreje...
 El,—roșind ca o cîreașă, devenea 'ntreprinzător!
 Și cu vinul ce bîuse ca turtit să fie bine,
 Și cu ochii mari și negrii ce cătău în ochii lui,
 Îi părea, cum că odaia să 'nvîrtește,... și în fine...
 Lezne poți să mergi la vale, dar cu greu la deal te suți!

Unul câte unul, dînșii câte patru dispărura
 În odăile de-alături cufundate 'n umbră sură,...
 Făr'a numera cadavrul ce 'l avea fiște-care
 Ca mecanic să palpate subt a buzei sîrutare!
 Câte patru, și sunt tineri! Câte patru,

Ce 'și prostituiesc junețca la pierdutele femei
 Cangrenându-și corp și suflet cu o minte ne 'nțeleaptă
 Să va naște Viitorul și Posteritatea dreaptă!

IV

Dar din trei ce rămasese două 'n jeturi adormite...
 Ênsă somnul contractase chipul lor desfigurat
 Scuturând peste-a lor frunte, umbra jalnicelor vise,
 Când copilul dinauntru ieși palid, dar bărbat l...
 O mândrie triumfală coronă frumoasa'î față,
 Și din ochii lui în cercăn care veselii dau ocol,
 Nu puteai deduce alta de cât soarta că 'î răsfață
 Și că este dintre-aceia care-ajung la capitol!
 Că a câștigat de grabă vre-o victorie 'nsemnată,
 Că de groaza lui dușmanii au dosit'o ca mișei,...
 Nu î—Victoria cea mare, bătălia câștigată,
 Nu este de cât podoaba tinereții,—desbrăcată,
 Pe un corp ce î să dase pe-o monedă de cincî lei!

Maî veni puțin la urmă, un bătrân uitat de vreme,
 Rămășița lui de zile ca să 'și dea maî iute 'n jaf,
 Pătrundea voios și sprinten, fără s'aibă a se teme,
 Căci izbânda bărbăției 'și-o găsisse într'un praf!
 Maî veni și o ființă cu privirile în ceață,
 Ce intra precum să intra în orî-care cafenea,
 Ca să 'ți iei cu nepăsare lingurița de dulceață
 Și să pleci, trîntind în tava gologani pentru ea!

Maî veniră...:—Nesfîrșită ar putea ca să ajungă
 Lista celor care intră saū a celor care ies!..
 Primă-vara, ziua crește, ênsă noaptea e tot lungă
 Pentru carnea ce se vinde palpitând subî interes!
 O! Și cugetând că poate decăzutele ființe,
 Dac'ar fi putut sa aiba o bucată de metal
 Ar fi mume 'ncoronate de speranțe și credințe,
 Iar nu frunze tavălite într'al uliței canal!
 O! Și cugetând că poate, dac'ar fi avut în lume,
 Inime mi'ostivite să le fie loc de mume,

Sprîjinul vre unuî frate care vine când îl chlemî,
 Saü mângâietoarea voce a prietinieî sfinte
 Cu poveşile iubite din risipaî de cuvinte, —
 Spuneţi-mî, e cu putinţă să te-opreşti să nu blestemî?

Nu le aruncaî cu pîatra Doamnelor din lumea mare,
 Voi le-aî prăvălit în ocna Iaduluî îngrozitor !..
 Nu le-aî vrut cusătorese într'a voastră nepăsare !..
 Ele v'au luat bărbaî şi au fost în dreptul lor !

Y

Luminările arsese pe trei sferturi, — şi 'n odaie
 Focul ce murea în sobă c'o albastră bălbătaie,
 Flutura trecënd pe chipul unei palide femeî !..
 Singură mai rămăsese dintre cele-l-alte toate...
 Ênsë, din minut într'altul, rëndul o să'î vie poate,
 Şi va trebui atuncea ca să'şî facă rëndul ei!
 Âncë 'n floarea vieşîi sale, ea ce este mai trecută,
 Este însë osândită ca să fie mai pierdută...
 Să se plece mai supusă, la un semn,—la un cuvënt...
 O şineaü de milă poate subt acel coperământ !...
 Şi când aspra sărăcie zilnic să însărcinează
 Pe tăblişele pîerzării să înscrie nume nouî,
 Mila, într'o dimineaţă, te căieşte şi oftează,
 Dar te ia frumos de mână şi te-aruncă în noroî !
 Ea ştia prea bine-aceasta, şi supusă la poruncă
 Işî urma osînda vieşîi într'a vişîuluî muncă,
 Iar Frineie despletită, işî făcea un pîedestal
 Dintr'a corpuluî osîndă, dintr'a vorbeî degradare,
 Şi din tot ce îngrozeşte şi din tot ce este 'n stare
 Ca să zmulgă trandafirî dintr'un suflet virginal,
 Saü să facă să tresară patimile 'n amortire
 Dintr'un suflet, peste care, ca un vënt de pustiire,
 A trecut desfrîul rece cu instinctu'î bestial !

Ênsăşî fetele peiriî o priveau cu îngrozire,
 Saü cu scîrbă, de la dënşa, întorcënd a lor privire,
 Nu'î vorbeau în timp de ore şi de zile şi de luni...
 Ea 'nfrunta cu nepăsare revoltatele furtunî !

Trăznetul putea să cază, c'ar fi ris ș'atuncea încă !
 Inima i s' schimbase în prăpastie adâncă,
 Pe-ale căreia margini triste nu mai crește iarbă chiar,
 Și din care nu reurcă nici răsunetul afar !

Unde să gândește ênsă stând în jețul ei trîntită ?...
 Fața ei odată mută e acuma 'nsuflețită...
 Iat'o... Pare că vorbește făr'a zice un cuvânt...
 Pare c'o 'nfășoară v'elul unei creșterii îngrijită...
 Pare-a nu mai fi femeia degradată și timpită,
 Și c'a trăsărit cenușa dintr'al inimei mormânt !

Care vis o nălucește?... Care ânger o însuffă ?..
 Iat'o.... Să ridică umblă... — pe când v'entul care suffă
 Bate 'n geamuri, bate tare și le zguduie cumplit...
 Filfăiesc în candelabre lumînările de-o dată...
 Ênsă ea se îndreptează palpitând,—transfigurată,
 Spre clavirul ce 'i zîmbește printre fildeșu 'nvechit !

Degetele'i deșirate calcă clapele sonore...
 Armonia s' deșteaptă lenevoasă la 'nceput
 Visătoare ca fecioara cugetând în timp de ore
 La bărbatul ce iubește fără ca să'l fi văzut !
 E melancolia dulce dintr'o taĭnică-adiere...
 E murmurul plin de farmec al piriului duios...
 E o voce ce șoptește ca să'și uite de durere
 Un refren din câte-un cântec simplu și copilaros !
 Ênsă fie-care notă é o per'lă care scapă,
 De subt degetele albe ce alunecă pe clapă,
 Ca să meargă să se spargă cu un sunet cristalin !
 E o melodie sfântă de pe-o harpă inspirată,
 Este dulcea s'erutare de pe buza adorată,
 Este-a ângerilor voce dintrun cer de soare plin !

Și cu cât clavirul varsă note mai armonioase,
 Cu atâta să ficsează oĭchii ei deșchiși și mari
 Intr'o ceață, pe subt care, vede zilele'i frumoase
 Strecurându-se întocmai ca fantazme legendar !
 Vede casa părintească și cu strașinile'i late

Pe subț care se agață cuburile dărimate,..
 Rinduricele pe-alături dau ocoale nencetat,
 Mumă-sa 'n pridvorul verde o privește cum să joacă...
 Fetele vin la fântână, pe când popa 'n toacă, toacă,
 La biserica din sat!

Soarele pe după dealuri cu încetul să ascundă
 Și aruncă o privire poleită peste unde,
 Roata morii să 'nvirtește, vântul suflă prin zăvoiu...
 Turmele de la pășune trec mugind în jos pe vale...
 Clopoțeii de la capre zăngănesc voios în cale...
 Scumpa ei copilărie să rentoarce înapoi!

Ense scena se preschimbă pe când rîuri de-armonie
 Să revarsă în cascade de subț degetele ei,
 Și pe coardele sonore trece 'ntreaga ei junie,
 Trece prima ei iubire, primul vis de poezie
 Care face să vorbească inima unei femei!
 Dreaptă ca o semnambulă, ea lovește-automat
 Fildeşul său abanosul învechitului clavier,
 Pe când ochiul sîi în zare urmăresc un chip simpatie
 Re'ntregind cu 'ncet conturul unui dulce suvenir!
 Vîntul scutură fereastră! — Ea nu vede nici n'aude
 Focul moare trist în sobă, lumînările pălese...
 La trăsare, — ea renaște, — geme cu accente crude
 Căci și clapele au limbă, căci și clapele vorbesc!
 E pierdut, pierdut trecutul! E pierdută fericirea!
 În prezent, e degradarea; în prezent, e înjosirea!
 În trecut, era iubire, erau raze, era traiu...
 În prezent, bordel și Iarnă; în trecut un vecinic Manu!

VI

Incepuse, făr'să știe, pe divinul *Trovatore*,
 Operă care vorbește cu poezii 'n orî ce ore,
 Și pierdută 'n reverie ajunsese 'n acea parte
 Când durerea 'n *Mizerere*, printre inime se 'nparte
 Și când *Verdi*, împrumută note de privighietori,
 Ca să sboare, dus de ele, pîn'la cei nemuritori!

Ochii ei, pierdea cu necetul fiesitatea lor grozava,
 Și pătrunsă de-o simțire dureroasă, dar suavă,
 Degetele'i descărnate de abia mai izbutesc
 Din clavir să redeștepte cântecul Dumnezeiesc !

Mizerere ! Mizerere ! — Dênsa 'n lacrimi izbucnise...
 Pe octavele-amuțite mâinile, încremenise...
 Ea uitase ce e plânsul de sunt anii îndelungați !
 Armonie ! Limbă sfântă, care e ș'a ta putere
 Dacă faci să curgă lacrimi ca o dulce mângâiere
 Chiar din ochii, ce de ele, să arată mai secăți !
 Care e ș'a ta putere, tu ce 'nsuflețești îndată
 Chiar cadavrul unei inimii într'un pșept înmormântată,
 Și aci ne faci să plângem și aci ca să zîmbim ?...
 Nu ești tu vre-o voce dulce de prin ceruri eczilată,
 Dacă tu ne faci cu ele ca prin farmec să vorbim ?...
 Armonie ! Limbă sfântă, limbă plină de simțire,
 Tu ce dai la cântecul aripii și le 'nalți de la pământ,
 Intre suflete și ceruri ești trăsura de unire
 Și când nu mai cânti în suflet, omul intra în mormânt !

Ea plângea... Era scăpată. — Dar c'o grea scîrțăietură
 Ușa să deschise-atuncea, și 'njurând de Dumnezei,
 Un băcan eu ceafa groasă, mirosind a bătură
 Puse-o lungă sărutare pe-oflita'e'i figură... —
 Toți ne-avem destinu 'n lume... — El, pe-al s-ū,—și ea, pe-al ei !

1881. București, Decembre 18.

Al. A. Macedonski

MAI ȚII MINTE ?...

Aseară, vezându-te lângă măsuța ta, cu lucrul 'n mână, cu se in tate
 pe frunte, frumoasă ca tot-d'a-una, 'mî-adusei aminte de seara 'n care
 ne-am spus că ne iubim.

Nu mă priveai liniștită și nepăsătoare, atînci !

*

Știi ? Eram singuri.. — aproape singuri, — Ea adormise pe pa ul tău.
 Tu lucrai și eu me uitam la tine. Tăceam amândoi. Ne ap'opiarăm mai 'n

LITERATORUL

același timp, ne stranseram pept la pept și iară pronunța o vorbă, am stat îmbrășișai mult... mult!

*

"Ți-aduci aminte de noaptea în care am intrat în odaia ta? Te-am găsit dormind. Am îngenuchiat încetîșor lângă patul tău și te-am deșteptat tremurînd și am plîns, amîndoi, fără să știm de ce!

Cu batista mea, ne-am șters lacrămile. De câte ori, în urmă, fu udată numai de ale mele!

*

Maî ții tu minte iarna cu nopțile viforoase? Nopțile noastre nenumărate în care am trait ca niște frați? Le maî ții tu minte? Eu n'am uitat nimic!

*

N'am uitat cum, aproape de vară, în serile senine de Maiu, luna, gata să apună, să oprea drept în fereastră și ne lumina d'odată, fără să ne gîndim: — aveai sinul desvelit și eu capul perdut pe sinul tău!

*

Și acea noapte de Iunie, neștearsă din inima și din cugetul meu, în care ți-am zis: *de ce nu murim amîndoi, acum!*—aceia noapte unica, o maî ții tu minte?

De ce am avu to, dacă asta-zî, după așa de puțin timp, mă faci se'mî, amintesc cu disperare, fericirea pierdută?...

*

Maî n_țelegi tu acum vocea mea? Inima ta, bate ea cât de puțin, că îți strig, din adîncul suferinței mele, că m'ai chinuit astă-noapte, pî ziuă?

*

Pricepi tu ce am simțit, vîzîndu-te aseară, la mîșuța mînă, cu seninătatea pe frunte, frumoasă ca tot-d'auna, nepăsătoare? Maî simți tu a'um ceva?

*

Sfîrșitu-sa oare totul între noi?..

29 Ianuarie, 188...

D

Sur la pierre d'une tombe.

C'était, je la vis un dimanche,
 Une modeste pierre blanche,
 Avec un rosier qui se penche
 Sur la tombe pour la couvrir;
 Le soir le vent, sans la flétrir,
 Sur le nom avec un soupir,
 Pousse l'unique fleur éclore.
 On dirait que la pauvre rose
 Avant de s'endormir dépose
 Un doux baiser furtif, sans bruit,
 Sur le marbre; le jour qui fuit,
 D'un dernier rayon qui luit,
 Caresse la funébre pierre
 Avant que la nuit solitaire
 Assombrisse le cimetière,

Bucarest le 5 Avril 1880.

Louis Chardon.

PLECÂND

Plecând voios, am vrut să 'ți zie
 Un lung adio... — Ș-am plecat,
 Dar n'am putut să 'ți zie nimic
 De plânsul care m'a 'ncat.

Azi sunt departe și te-aștept
 Ca pe un vis de mângâiere
 Ca sa'mi alinî dorul deștept
 Și să adormî surda'mî durere.

O., vino dar, vino cu mine
 Și rătăcind ne vom iubi...
 Său nu, să nu mai vii mai bine,
 Căci de-ai pleca, eu ași muri.

In Febr. 1882.

Duiliă Zamfirescu.

Curs de literatură dramatică

Despre natura emoțiunii dramatice

(Dupe Saint Marc Girardin)

Simpatia ce simte omul pentru un alt om, este cauza plăcerii ce ne procură artele și cari nu sunt alt-ceva de cât imitațiunea naturei omenești. Iată pentru ce, ne place să privim statuele și tablourile. → La teatru, această simpatie se desfășoară și mai mult, fiind că aci natura omenească este imitată în cel mai 'nalt grad. La teatru nu vedem numai forma și figura omului, dar și mișcările lui, emoțiunile lui. — Ne place să observăm pe semenii noștri, să cunoaștem modul lor de a viețui, să-î plângem, dacă sunt nenorociți, să rîdem, dacă sunt demni de rîs → Teatrul ne mulțumește acest simțiment, prin tragedie sau prin comedie. — Nu doar că omul dorește nenorocirea altuia, dar 'i place înduioșarea ce simte; și fiind că la teatru suferința personajelor nu este reală, omul se bucură chiar de emoțiunea sa.

Sufitul simte o nespūsă plăcere la sbuciumările ce 'i procură spectacolul pasiunilor omenești, și plăcerea este cu atât mai dulce, cu cât știe că aceste pasiuni sunt numai închipuie și fără de nici o primejdie. Simțimentele care împing spre crimă eroul vr'unei tragedii, amorul care produce bucurie și durere, ne inspaimantă și ne transporta, fără a ne face vie un rău.

Cauza de căpetenie a plăcerii dramatice, este spectacolul vieții omenești și imitațiunea simimântelor și caracterelor noastre. Sa încercăm a determina mijloacele prin care putem produce această plăcere; de oare o, ca să atragem atențiunea, nu este de ajuns să punem pe scenă întâmplările primului venit; sunt simțimente care de care mai apte a ne mișca sufletul.

Prima condițiune a emoțiunii dramatice, este că pasiunea care o ecscită să fie adevărată. Dar, la teatru, sunt adevărate numai faptele generale, cunoscute de toată lumea.— Din toate pasiunile dramatice, amorul este cel mai puțin atingător, fiind că este cel mai general.

Inima nu se emo'ionează de cât în fața lucrurilor care sunt comune tuturilor oamenilor: curiozitățile, lucrurile bizare, eccepțiunile, nu o mișcă cătuși de puțin. Tocmai aceea, tabilește difrința principală între teatrul antic și cel modern, Teatrul antic are de subiect pasiunile cele mai generale și mai comune inimii omenești, amorul, iubirea maternă, gelozia, ura, și acele pasiuni care sunt simple din natură, le reprezintă tot cu aceeași simplitate.—Teatrul modern, din contra, caută, întru ceea ce privește pasiunile, pe ce e mai curioase și pe cele mai eccepționale.

În *Cid* și în *Zaira*, amorul este simplu și natural, nu găsim nimic straniu nimic bizar. Și într'adevăr, nu e nimic extraordinar în faptul că Chimena iubeste pe *Rodrig*. Se știe însă, că iubirea sa trebuie să lupte în contra onoarei, care-i poruncește de-a resbuna moartea tatălui său, și acela asupra căruia va trebui să cază rezbunarea, este chiar *Rodrig*. Iată dar drama lui Corneille, Subiectul ei este singular, dar pasiunile sunt simple și comune. — Iubirea Zairei pentru Orsoman este ordinară și naturală; dar peripeziile și lupta care se interpune între iubirea Zairei și respectul către tatăl și religiunea sa, este tot ce poate fi mai extraordinar.

Când drama a înlăturat emoțiunile, care nasc din coloritul amorului simplu, atunci, ea cade într'un amor singular și forțat. — Pe acest drum, coasta e alunecată și repede. — *Racine* în *Phedra*, depinge un amor adulter. *Phedra* roșește de amorul său pentru *Hippolyte*, fiind că 'i este soacră; ea crede că bărbatul său este mort și cedează lui *Hippolyte*. — *Campestron*, merge mai departe ca *Racine*, pune pe scena, în piesa *Tiridate*, amorul unui frate pentru sora sa. — *Ducis* îl înută, fără însă să-l egale, în piesa *Abufar*; iar *Chateaubriand* a făcut din acest amor culpa și pocăința eroinei romanului său, *René*. — *René*, într'adevăr, nu are acel caracter neliniștit și visător, pe care lord *Byron* 'l-a dat mai târziu eroilor săi; autorul său 'i-a dat drept pedeapsă pocăința și cu modul acesta 'i a destinat melancolia sumbră și zdrobitoare. Ceea ce trebuie să observăm este că, în literatura antică, *Phedra*, *Tiridate*, *Abufar*, *René*, roșesc de rătăcirea lor, și că regula generală se găsește în remușcarea lor; pe când în zilele noastre, pasiunea se revoltă cutre-zătoare în contra datoriei, și eccepțiunea voeste să înlocuească regula.

Eccepțiunile, ca *Abufar* și *René*, sunt o primă încercare, spre a reprezenta pasiunile stranii și singulare în locul pasiunilor simple, și naturale. Afară de acestea mai este o eccepțiune, care constă în a pune amorul într'o inimă nedemnă de a-l purta: ast-fel amorul cast al unei desfrânate, cum era *Marion de Lormé* a lui *Victor Hugo*. Nu doar ca femeile de felul acesta nu pot simi un amor curat și sfânt; dar obiceiurile lor nu par proprii unei asemenea simțiri: se găsește câte-o întâmplare, și tocmai de aceea spiritele curioase găsesc o mulțumire în desfășurarea unei astfel de întâmplări.

Iată dar procedeul pe care 'l-am numit spirit de curiozitate și gust al eccepțiunii. — El capătă niște trăsuri deosebite, și formează aceea ce numim un caracter. Dar eccepțiunile și curiozitățile au în literatură două mari defecte, monotonia și escagerațiunea.

Eccepțiunile și bizareriile, devin foarte repede monotone. Într'adevăr, bizareria, este o rea acțiune a sufletului, ca și gesturile defecuoase ce afectă unele ori corpul. — Ființele bizare ne plac numai un moment, de oare ce, în timp de o viață, ne ostenim de a vedea simțimintele și ideile lor revenind tot-d'a-una la același fapt. Caracterile stranii și singulare, care se obișnuiesc în teatru și în romane, ne fac același efect: ne ostenesc pentru că sunt uniforme.

Un alt păcat al eccepțiunilor și al singularităților, este că ele cad mai în tot-d'a-una în escagerațiune. Când autor dramatic reprezintă o pasiune simplă și ordinară, el se conduce de o regulă oarecare, el studiază pasiunile omenești într'un mod general, și le depinge ast-fel cum le-a găsit. Dar când reprezintă un caracter sau o pasiune eccepțională, de unde va putea să 'și tragă o regulă?... Silindu-și imaginațiunea de a crea un ast-fel de caracter, negreșit că trebuie să se terească de simțimintele generale și prin urmare să evite adevărul. Ori cât de violent și ori cât de transportat 'ar fi personajul, autorul crede că tot nu este în destul. Atunci, atunci m'ă, care este ecceșul

sau sublimul pasiunilor excepționale; — și mania predomină asupra pasiunii, cea ce face ca ea, să inspire rare care interes. Omul pasionat ne interesează, pentru, ca ne mișcă satul pentru că pasiunea lui seamănă cu a noastră, pentru că ceea ce este el astăzi, noi am fost ieri sau vom fi mâine. Maniacul însă, este un bolnav, care ar trebui trimis la spital, la cea dintâi privire ce l-am arunca.

Să nu uităm însă, că pasiunile, când sunt exagerate, se aseamănă între ele și că n'au nici numiri, nici caractere deosebite. Cine ar putea cunoaște, intrând într'o sală de spectacol, la al cincilea act al unei drame și văzând pe eroina unei piese într'un fel de turbare convulsivă, auzind strigătele și lacrimile ei, frângându-și mâinile și căzând adese ori la pământ, cine ar putea cunoaște, dacă este amor, mânie sau durere care o silește la aceste exagerațiuni? Pasiunile sunt variate și diferite unele de altele, numai atunci când sunt exprimate cu simplitate; atunci fie-care din ele își are limbajul, și gestul său, și ne interesează prin diversitatea uneia de celelalte. Când pasiunile sunt împinse până la exces, devin uniforme, și exagerațiunile a, pe care o credem că dă mai multă tărie pasiunii, nu face de cât a o slăbi și a o distruge. Violența și inflăcărea pasiunilor, au neajunsul că emoțiunile ce excită în noi sunt îndreptate mai mult simțurilor de cât sufletului.

A doua condițiune a emoțiunii dramatice este de a ne îndrepta mai mult către înțelegință de cât către simțuri. Artă trebuie să vorbească numai spiritului; căci numai spiritul simte plăcere. Când arta tinde a emoționa simțurile, ea să degradează. Și această regulă se aplică la toate artele. Danțul chiar este o artă, când, prin pașii și mișcărilor sale, face plăcere sufletului și desceapă în spirit ideea divină a grației. Danțul însă încețoșează de a fi o artă și devine o meserie, când țintește la voluptate și când tinde a ne emoționa simțurile. Dacă am considera toate artele una dupe alta; aceia ce le caracteriză, este că ele stau în legătură numai cu spiritul. Artele sunt limbajul sufletului.

Din toate emoțiunile produse de artă și care sunt o urmare a imitațiunii naturei o menestri, emoțiunea dramatică este cea mai complectă. Nici o artă, nu se apropie cu mai mult adevăr de realitate, că arta dramatică; și cu toate acestea ea dispare și nu mai este artă, dacă se apropie prea mult cu realitatea. Spectacolul trebuie se fie cea mai mare iluziune a artei; dar trebuie să rămână tot de-a-una o iluziune.

Grecii, pentru a fi emoționați, puneau pe teatrul lor numai ficțiunii; și astfel rămăneau în limitele iluziunii. La Roma, din potrivă, poporul, pentru a fi emoționat, avea trebuință de spectacole grosolane. Plângerile armonice ale a le unui Philoctet și a le unui Edip nu emoționați inimile romanilor: le trebuiau strigătele gladiatorilor murizii. Roma ne socotea neînsemnatele terori a le tragediei grece; ea prefera jocurile de circ, adică, oameni cari se băteau, se răneau, se ucideau, o arenă roșie de sânge, un aer pătruns de strigătele murizilor, în fine, îi plăcea agoniele reale, morțile adevărate, cadavre care să rămâie fără simțire. Iată cum înțelegeau românii emoțiunea dramatică: eată drama acestei societăți materialiste. Români n a avut artă dramatică, pentru că a preferat circul în locul teatrului, emoțiunile corpului în locul emoțiunilor spiritului.

Să nu credem însă că educațiunea literară, ce o primim în societatea modernă, apără tot d'a-una sufletul în contra emoțiunilor grosolane ale corpului. El de observat că pe cât teatrul devine plăcerea unui public mai numeros, pe atât arta dramatică trebuie să devie mai grosolană; ea nu satisface numai elita societății, dar în contra sa, trebuie să se la nivel cu întregul auditoriu. Putem a zice, că ea e destul de trist, că sunt două fe-

banșii cari o

emoțiunile prin care se circulează în locul iluziunilor "nobles"

le teatrului: aceia cari nu au spiritul cultivat și aceia care îl au prea mult, adică cei inculti și cei rafinați.

Când teatrul face să predomine emoțiile corpului emoțiilor sufletului, el se apropie de circ și este pedepit printr'o repede cadere. Într'adevăr emoțiile care vin de la corp sunt mărginite și monotone: toate variațiunile tragice se recunosc foarte repede. S'a văzut că strigătele de suferință și agonie, care lovesc de o dată urechia noastră, într'un mod teribil și neașteptat, produc tot d'ă-una acelaș sunet; și în cât va timp autorul și spectatorul sunt puși în neputință de a evita acea simțire pe care ar fi avut-o cu o zi înainte. În tura materială, este mult mai mărginită de cât natura morala fie pentru bucurie, fie pentru suferințe. Sufletul în durerile sale este răbătător și schimbător, pentru că el este nemuritor; pe când corpul după ce a suferit, trebuie să moară; iată singura schimbare și singura gradare ce poate pune în durerile sale și de aci rezultă pe teatru, sterilitatea și monotonia suferințelor materiale.

Aceste reflecțiuni ne vor conduce a vedea în ce mod teatrul antic își exprimă emoțiile care aparțin durerii fizice și temerei de moarte, și în ce mod le exprimă la rândul său teatrul modern.

(Va urma).

Th. M. Stoenescu,

Bate vântu

Bate vântu 'n codrul verde;
 Copilită, de m-ai crede,
 Te-ai feri de codrul verde,
 Căci freamătul frunzelor,
 Umples sufletul de dor.

Sub rachita cea pletoasă,
 Lângă apa roșoasă,
 Copiliță mult voioasă,
 Să nu stai să te gândești,
 Să nu stai să odihnești.

În rachita cea batrâna
 Cânt-o pasere rădăcină,
 Și prin crângi în cet suspina
 Mii de glasuri ce șoptesc
 De amorul pamântesc

Fugi de ele! Fugi de ele!
 Ca să nu îți dea v'suri rele,
 Să nu îți facă zile grele,

Sa nu perzi sufletul t u,
Ing nat de duhul r u.

Sfatul me  n'ai ascultat,
Sub r chit  te-ai culcat,
 -ai dormit somn fermecat;
 i de-atunci, de-un dor cumplit,
Fa a ta a 'ng lbenit.

Matilda Poni.

TIPURI AP RUTE

III

Un critic

De unde a pornit ?

Ce-a fost mai 'nainte ?

Mister.

El spune c  e francez.

Lum a il b nuleşte de ovreiu.

A venit la noi, pe procopseal , cum e datina.

Avu pr v lioar .

Afacer'le merg nd r u, m run işurile 'l-aduc la faliment.

*
* *

Ia condeiul  i  inete p nz ...

Fundeaz  ziaie franceze  nt itu, rom neşti  n urm .

Dispar mai  te de cum s  nasc.

Renun   la titlu de redactor-şef.

Incepe a scri   sub al ii.

'l linguşeşte, cu scrier'ile, cu vorba.

Le intr  pe sub  .

L la favoare.

Profesor, gazetar, autor dramatic, poet, critic.

 ne-meren i clasa I.

*
* *

Pe la școală dă cu praștia.

Numai la gazetă dă pe brânci.

Serie despre ori ce.

Face rechiziții literare.

Adună, drămuiește, înadește une-ori, o ia pe d'ântregul adesea.

Traduce romanțe.

Să plimba apoi prin zece grădini străine; rupe câte o frunză; formează un mânuchi și 'i zice *micsandru* româneasca.

Schițează critică de pictură.

Istoria?

O știe fără s'o fi citit.

Cronicele?

Le-a învățat ca pe apă,

Când scrie din ele, îl înecă plansul.

— Trecutul nostru! Eroii noștri! Țara mea!

Istoria contemporana?

Imprumuta când pana lui Quinet când p'a lui Michelet.

A făcut și portretele a d'oi politici români: stapa îi lui.

In politică, năzuiește sus de tot. * *

Ochise directoratul unui minister.

Are multe titluri didactice; a citi articole în *Débats*, le-a 'nțeles anapoda și-a propus reforme în învețământ. — Înălțarea autorilor la el și elin!...

Scurt și repede o luase.

* *

Literatura națională!

Nu i pomeniți de ea; nu egzista.

Sur de, da din cap, oftează.

— Poate... cu timp l... să speram.

Totuși, m lă puțina câtă e, o are pe dug te

Probc?

Trec a pe bulevard.

— Cine i asta?

— Eliad! 'i raspunde un copilăș, la patele lui, și mos lanu 'n n'ia

Nu sa don ire t

Vine acasa în reabă cu ifos p cei din jurul lui:

I e ce 'i a rad'cat sta tuă? Ce a fic it?

* *

M. S. CAROL I. REGELE ROMANILOR

Teatrul!

Acî e tare,

Să 'nflacărează și strigă țară și iar țară, cu gura lui *Drăgan*.

Aplaudă și 'i furnică patriotismul prin corp, numai când vede *Ostășii*
n ștri.

Pe Dochia o face să viseze puțin din Victor Hugo.

Ii plac figurile istorice.

Pe *Mihnea* 'l a 'mbrăcat cu haine de la croitorul Sardou.

Un compatriot a recunos ut materia.

*
* *

Autori r mână! piesele lor!

Sosește la teatru, pe la jumătatea reprezintației.

Să p'tă prin loji.

Coboară n stal.

Să 'nchiondoră un minut spre scenă.

Ese afară și fumează o țigară.

Pleacă

Adoua z', tunete și trăsnete.

C itica, e dată la țipar de cu seară.

Doar adaugă: *lume multă orî puțină*.

Incolo, totul prevezut, întocmit; sentința dată.

— Toți fură; nimic original; n'au nici stil nici expresii românești.

Nu mai el inventă.

Preține ca poate crea chiar *legende*.

Publicul român?

— Ignorant, nu nțelege literatura înaltă.

Noroc că fabrică el de c a mărunțică!

*
* *

In re aî lui, nimic

Aici, de oate, enciclopedist!

Cum?

Lesne: — îndrasneală și țară românească....

D. D. Racoviță

Poetului Al. A. Macedonski

Neobosit, pe-o dreaptă cale,
Poete 'n veci vei merge ;
Căci cântul tău în sumbră vale,
Nimic nu 'l poate șterge.

—
Ăcvila mândră 'n cer înnoată,
Iar câinii stau la vatră;
Ăcvila vede lumea toată,
Câinii de jos o latră!

—
Poetul află 'n suferință
O dulce voluptate,
Căci are 'n sufletu-î; credință
Și 'n pieptu-î: Libertate!

—
Poete, inima ți-e plină
De simțuri bărbătești,

Pe frunte ți este scris : lumină,
Nainte să 'pășești !

—
În darn minciuna te stropește
Cu înnegrita'î tină,
Căci adevărul te albește
Și 'î dă din nou lumină!

—
Blestem aruncă pe cei ce 'n lume
La minciună se 'nchină,
Și put alături de-al tău nume :
„Războiul pentru lumină !“

—
Neobosit, pe-o dreaptă cale,
Poete 'n veci vei merge,
Căci cântul tău în sumbră vale,
Nimic nu 'l poate șterge!

Brăila

Alecsandru G. Djuvara.

PREA TĂRZIU!

Când imagina-ți plăcută va schimba a ei culoare
Și când gândurile triste fața ta vor obosi,
Uită-te 'n a mea privire, și în ea o veți găsi
Tot atât de neschimbată, ca și 'n prima ei splendoare.

Dar atunci, de-ai vrea să afli, lângă chipul tău, o rază
Din simțirea ce mă face lângă tine să tresar,
Prea târziu va fi regretul ca un suflet să recază,
Și iubirea de-altă dată vei căta-o în zădar!....

Th. M. Stoensou.

După toate astea, nu mai poți să mori, numai dacă cei doi oameni de geniu n'ar pleca unul în Elveția, cel-alt în Orient; dacă ministrul protector n'ar muri; dacă monarhia nu s'ar sfărâma; fost-a vre-o dată existență mai bine asigurată? Care moștenitoare bogată, nu s'ar fi schimbat zestrea, semnele și numele se, pentru acela al domnișoarei Eliza Mercoeur și pentru viitorul ei? Nici una dintre femei nu putea fi mai fericită și mai mângâiată decât muma ei.

Ei bine! ministrul moare, monarhia cade, pensiunea încetează. Nici una dintre femei nu putea fi mai nefericită decât muma ei.

Câte mume, care nu au știut să inspire de timpuriu gusturi mai umile fiicilor lor, nu se înșeală și nu se conduc de către glorie, fosforul care doboară când nu luminează, precum se înșeală și în alegerea tinerilor pe care caută a'î avea de gineri! Escselentelo mume! Gloria li se pare un lucru ușor. Ele 'și duc ficile din salon în salon, le încarcă cu panglice, flori și cașmiruri false pentru ca să atragă toate privirile; le laudă cum sunt laudate candelabrele și policandrele în prăvălia lui Ravrio; le-au dat laptele lor, sângele lor, surisele tatălui lor, niște ochi mari, o figură palidă, părul negru, pentru că să le ducă de colo până colo, din serată în serată, ca pe un clavier din ale lui Patzold; provoacă pentru ele aplauzele, le suflă emistihul pe care, din timiditate, 'l-au uitat și le terfelesc prin iubirea lor peste măsură, prostituându-le ast-fel publicitații.

Și voi, mume, care nu sunteți sigure că veți avea în familia voastră o Sapho, o Staël, și, spre liniștea voastră, nu credeți nici-o dată că veți avea, călcați în picioare primele scinteie de inspirațiune care vor veni ca o cugetare rea fiicilor voastre, astupați-vă urechile la lirismul lor, Fiți nemiloase, în foc proza și versurile lor! La o parte cărțile! Puține cărți: bune! Faceți-le bune lucrătoare prin lucrul încontinuu iar nu orgolioase prin frumosul limbaj. Nu le lăsați singure dupe ce le-ați adus de la adunări; nici o oră nici o noapte meditațiunei; lampa este otravă atât pentru fizic cât și pentru moral; sfărâmați-le condețul, stingeți-le lampa; faceți-le ca ziua să cază de obstacolă, pentru că noaptea să doarmă duse, pentru ca dimineața să se scoale vesele.

Gloria! Dar gloria se traduce în donă cuvinte: a găsi un librar care editează sau un guvern care pensionează. Cât despre librari, se măginesc a 'ți cere un nume, adică: acela ce le ceri și tu.

—Dă-mi un nume ca să te public.

—Dacă voi ajunge să 'mi capăt nume, sunt scăpat.

—Dacă ai vre unul, te scap eu.

Ce e drept, guvernul nu poate să facă pensii pentru poezi, chiar pentru cel mai bun. El întreține la menajerie lei, cari mănâncă pe fie care dimineață de zece franci carne caldă; tigii, cari absorb de cinci-spre-zece franci carne de oaie; o girafa, care bea, pe zi, lapte, de șase franci; și nu mai vorbesc de mămuțele din Brazilia, de urși albi din Groenland pe care e dator să'î nutrească. Pe toate aceste animale le țina în inima lui în loc de a fi poet, fiu leu, fiu mămuță, vei avea întreținerea gratis. Ce este un scriitor pe lângă o antilopă?

Aceste considerațiuni, poate și altele mai legitime, nevoiră pe guvern a retrage pensiunea domnișoarei Eliza Mercoeur, pensiune cu care trăia și ea și muma ei. Domnișoara Eliza Mercoeur se bolnăvi

Pierzându'și pensiunea, fu obligată să dea lecțiuni de ci ire fetelor de p rtarese; să traverseze iarna, în toate serile, acel babel ce se numește Paris, sa stea între colecțiunile de chei și felinare pentru a învăța pe domnișoarele verigei să șilabisească. Ve-

deji-o acum, pe fata care era bună-venită la curte, a cărei bust a fost turnat în bronz de statuarul cel mai celebru, vedeți-o suflându-și în mâini spre ea și le încălzi; și nu vă mirați că nu mai versifică, pentru că degetele-i sunt amorțite. Oamenii caritabili din strada Mont-Bianc, voi i-ați fi arătat pravălia din strada Richelieu unde se vinde manșoane!

Și cu toate astea ea nu s-a plâns nici-o dată; pușinilor săi amici le zicea încet, încet de tot, aproape surzînd: Aș voi să știu dacă poeții greci aveau pâine în toate zilele. Cât de superiori ne sunt oamenii aceia!

De vre o douăzeci de ani, ne dăm aer de filantropi; ne-am pătruns așa de bine de aceste cuvinte, sistem umanitar, că ne supărăm cu tot din'adinsul când ne aducem aminte de Gilbert, înghițindu-și cheța pentru că era nebun și pentru că era foame. Credeți în Gilbert, în odaia lui, în patul lui de scânduri, în ulcica lui de apă? ne întrebăm cu seriozitate unul pe altul; Nu să poate că poezia să fi exagerat? Și apoi, de atunci sunt șaptezeci de ani. — Dacă însă în apartamentul lui Gilbert nu s'ar fi schimbat nimic, ați crede în toate astea cu siguranță? Altmădăr să vedeți patul de scânduri, ulcica de apă, odăița: urmați-mă.

Dar am fost întrecuți nu de generozitatea supt hațna unui *Penthievre*, dar de acel ceva care nu are suflet, care nu are jupire, nici ură; jumătate de bronz și jumătate de marmoră, care te lasă să mori fără că pentru asta să merite absolută muștrare, care te face să trăiești fără ca să-i datorești viața. Am fost întrecuți de un ce mic ca și un билет de bancă, și care, ca și el, își are valoarea lui, cu toate că a trecut prin noroi, adică: am fost întrecuți de pensiuone! În sfârșit pensiuonea regăsește u. a domnișoarei Mercoeur, care se stingea din ce în ce. Se zice că această ușurare târzie a fost obținută pentru ea, de către un poet. El v'a scăpat de datoria voastră pe voi toți cari ați lăsat-o să moară. Cel puțin fie muma ei să se bucure mult timp de această pensiuone.

Nimeni, afară de mame-sa, nu era lungă patul domnișoarei Mercoeur când începu prima ei agonie, când era frig, când ploua; se culcase pentru că nu mai putea să stea nici în picioare nici pe scaun. Figura-i, bine caracterizată, n'a pierdut nimic din liniștea ei ordinară; a pus de-a întors-o către lumină: Ast-fel vor poeții să moară. În atitudinea a ceasă murmură câte-va din tinerile ei elegii și se opri la a eta a unui cerșetor tînăr la cea din urmă strofă.

Dieu lit au fond du mien ce qu'il a de souffrance

Ah! puisse-t-il au vôtre 'nspirer la pitié!

Donnez: bien peu suffit à ma frele existence;

Donnez: J'ai faim! j'attend.. Aurais-je en vain prié?

Nu trebuia ca arți e să nu fie reprezentată la căpătâinul domnișoarei Eliza Mercoeur, pentru că ar fi fost o rușine vecinică pentru ele dacă n'ar fi venit. Un pictor tînăr, domnul Gigous, junse la timp pentru a strânge o mână deja rece. Arti ul pios i'a susținut corpul două ore și a urmărit, înghițindu-și plânsul și suspinele, toate nuanțele vieței, care părăsea marit ochi negri cari i' l priviau. Trist lucru, Poezia murind pe brațul Picturii, și murind ast-fel!

Stelian Grozea.

Poetului G. Sion

De ce tacl poete, spune ?
 Muza ta cea strălucită
 Pentru ce nu mai sărută
 Dulce, tainic fruntea ta ?
 Pentru ce nu 'ți mai șoptește
 Intr'o oră fericită
 Cântece mărețe, măndre,
 Cum o dată îți spunea ?

—
 Te ai lăsat de dânsa oare
 Și pierdut în alte visuri
 Pentr'o mică suferință
 Pentr'un bine trecător
 Ai uitat al muzei tale
 Jalnice, și dulcii surisuri
 Ș-a ta țintă-atât de mare,
 Nemurirea 'n viitor !

Lasă tot în astă lume!
 Numai una să 'ți rămâie
 Ca un scump odor în suflet
 Scump odor din cer venit !
 Muza care te iubește
 Sfânta, 'nalta poezie,
 Ce spre ceruri te ridică
 Intr'un vis prea fericit ! —

Dar ascult !.. Lira'ți răsună !..
 Gloria te încunună !..
 Și din cer pe fruntea ta
 S'a lăsat o măndră stea.

Matilda Poni.

Après une lecture des poésies de Carmen Sylva.

Poèmes de la Roumanie,
 Passant sur la lyre bénie,
 Vous avez là même harmonie
 Et les mêmes accords si doux ;
 Pourtant la tâche était aride,
 Même avec Apollon pour guide
 Je connais plus d'un intrépide
 N'osant pas s'attaquer à vous.

—
 Ce n' était pas tout de traduire
 Un vers qu'un charmant souffle inspire,
 Il fallait le faire sans unire
 A vos accords harmonieux ;
 Il fallait rendre vos pensées
 Avec des strophes cadencées
 Vibrant, doucement balancées,
 Pleines d'accents mélodieux.

La poétique souveraine
 Rendit la difficulté vainé
 Et se montrant doublement reine
 Vous fait vivre sous d'autres mots.
 Je ne suis pas aristocrate
 Et ma muse jamais ne flatte
 Et n'offre une louange plate
 A ceux qui sont nobles mais sots ;
 Cependant, lorsque sur la terre
 Je vois un talent solitaire
 Qui sous un nom tout de mystère
 Cache une réelle valetur,
 Je m'arrête et courbe la tête,
 Alors ma lyre est toujours prête
 A glorifier le poète
 Qui sut arriver à mon coeur.

Bucarest Déc. 81.

Louis Chardon.

Sonnet à M-me X...

Je t'ai vue un jour apparaître
 A ton balcon, sans y penser
 J'ai passé devant ta fenêtre
 Et tu m'as regardé passer ;
 —
 Ou tu courais je voulais être
 Pour voir ton regard s'abaisser
 Sur celui qui, sans te connaître
 Regardait ton pas s'avancer.
 —
 J'ai vu ton beau sourire étrange
 Rayonner comme un rire d'ange
 Dans tous les yeux que tu charmais.
 —
 Je t'adorais de tout mon être,
 Tu me liras sans reconnaître
 Que c'était bien toi que j'aimais.

Bucarest 1) 22). Nov. 81.

Louis Chardon.

RECRUTUL

Dedicat Armatei Române.

Batalioanele sînt deja așezate în linie de bătaie; se așteaptă numai semnalul luptei. Moartea își întinde giulgiul în care o să învelească miî de suflete omenestî. Corbii plutesc în aer și la cloncănitul lor se cutremură pîepturile soldaților. Un murmur misterios circulă printre șiruri; e rugăciunea ce fie-care șoptește în fața primejdiei. Se revarsă de ziuă.

— Gata? întrebă Comandantul General, privind cu îngrijire la fețele îngălbenite de suflarea morții.

— Gata, răspund mișcați cei ce-l înconjoară.

— Gata, cugetă în liniște soldatul îmbătrînit în oaste, dând o aruncătură de ochi cartușieret.

— Gata, clefetește Moartea, privind cu nepasare la victimele ce i se pregătește.

— Încă nu, îngână recrutul scoțînd o iconiță de la pîept și sărutînd-o în nenumărate rînduri. Încă nu, căci n'a isprăvit rugăciunea ce i se recomandase de către maică-sa și vîntul ce-i șoptește la urechile i-a adus aminte de locul în care și-a lăsat sufletul.

— Atacul! strigă Comandantul General, cu ochii înmuiați în sînge.

— Atacul, se aude echoul din toate părțile.

Trîmbițele răspîndesc în aer semnalul luptei. Tobele bat înaintarea și la sunetul lor un fior de moarte strabate rîndurile, ca o scînteie electrică.

— Încă nu; recrutul nu e gata. Lîngă vatra pîrintească, o femeie bătrîna gîndește la el, și din cînd în cînd, o lacrimă se amestecă cu cenușa; ridică ochii la Cer și se roagă lui Dumnezeu să-l întoarcă sănătos a casă. Inprejurul ei, câți-va copilași — frați de-ai lui — răscolesc tăciunii ca să fiarbă mai iute mămăliga și o întrebă de mai știe ceva de badea al lor.

Tuuul bubuie groaznic. Lupta a început.

Lîngă grădinița casei, recrutul zărește pe Florica — copilă sveltă, frumoasă ca primă-vara și blîndă ca o căprioară — care îi întinde mîna peste gard. Oile stau grupate în jurul, așteptînd cu nerăbdare să le pornească odată la pășune. O sărutare, ce umple aerul de amor, îl reține lîngă prunul sădit între cele două cămine. E beat de fericire; viața îi este scumpă. Nu; încă nu!

— Înainte, marș! se aude comanda sergentului.

Încă nu; încă nu. Recrutul își ia adio, Mămă-sa, îmbrățișîndu-l, îi vîră în sîn iconița casei. Frații cei mici se agață de hainele lui și îl opresc să

plece. Copila îl petrece până la marginea satului și plânge. Cine știe? s'o mai întoarce ori nu! Nu se îndoește că acela care pleacă pentru apărarea țerei e voinic, dar Turcii sunt oameni fără suflet în război. Ș'apoi, do fi să 'l robească, și-o mai aduce aminte de aceea pe care o părăsește cu lăcrămile pe obraji? Robia înpietrește sufletul. Drum bun, izbândă bună, repetă într'una consătenii cari îl petrec cale de un ceas și mai bine. Rămâi sănătoasă maică, rămâneți sănătoși oameni buni. Numai plângeți. De mi-o fi scris să mor de mână Turcului, moș-popa mi-o face pomenele. Te las cu bine, taică. Dacă n'ei putea sa culegi singur prunele din liveze, chiamă pe Florica, vecina noastră. Ea e fată bună și o să'ți ajute. Să nu uiți vițeaua din crâng; ad'o din când în când a casă. Rămâneți sănătoși! Rămâneți sănătoși!

O salva de tunuri în văzduh revarșă bombe și foc. Groaza coprinde pe toți. Fulgere și traznete, nori de fum și mormane de cadavre, vațete și strigăte furioase, iată spectacolul ce-î a fost dat recrutilor să vadă.

— Curaj băieți, înainte! strigă căpitanul companiei, ridicând sabia d'asupra capului.

Încă nu; încă nu! Recrutul plânge; Crescuse cu Florica lângă vatra părintească. Dacă ar fi scăpat de sort, ar fi luat'o de soție căci o iubea. Betele cu care e încins peste mijloc sunt de la d'nsa. Ele îi reamintesc hora de la cârciuma din sat și serile de vară petrecute împreună prin livezile de prun. Rămâi cu Dumnezeu, draga Florico!

— Incepeți focurile!

— Acum, da. Recrutul a plâns destul; fața i s'a înseninat. Plecând de a casă, tată-său l'a sfătuit să nu l'dea de rușine; soldatul trebuie să fie soldat. Turcii au omorât pe moșu-său și i-a stins averea; se păstrează încă urme, în sat, de vrășmășia păgânului. Răzburarea intră în inima recrutilor și îi încordează curajul. Pune la ochi, descarcă și încarcă iute și tot ast-fel pășește spre vrăjmaș.

— Ș'apoi, Primarul i-a spus că Vodă înaparte căvălării ostașilor curajoși. De ce n'ar lua și el una? Nu e destul de voinic și sprinten la luptă? Nici un flacău din sat nu e în stare să 'l trântescă și inpușcă rëndunica din zbor.

Mii de gloanțe rup aierul. Batalioanele înaintează mereu sub înpulziunea entuziazmului ce le câștigă pe fie ce minut. Avântul e la culme. Morți și răniți sunt lăsați îndărăt; nimeni nu se mai gândește la d'nsă.

— Curaj! curaj! repetă căpitanul către compania înjumătățită de focul dușmanului.

Recrutul e la postul său; încarcă, descarcă și tot ast-fel pășește spre vrăj-

maș. Primarul i-a mai spus că pe vremuri, Românii au bătut pe Turci în nenumărate rânduri. De ce nu i-ar bate și acum? Vitejia nu se pierde; trece la strănepoți. Poporul care e învățat să învingă nu se lasă să fie învins.

Fumul se împrăstie pe câmpul de luptă; nu se mai zărește nimic. Vățele murinzilor se pierd în bubuțul tunului. Curaj! curaj! înainte! abia se mai aude glasul căpitanului care eșpiră, lovit de un glonț, în brațele recrutului.

Căpitanul a murit ca un viteaz. De ce n'ar muri și recrutul? Căpitanul a fost om cu carte, trăit în lume; el e un biet țaran crescut în găurile munților. Căpitanul a lăsat poate a casă și mamă și nevastă și copii; el nu are copii. Florica o să'l uite și o să se mărite. Și tot ast-fel, recrutul înaintează meretă, lăsând în urmă-i mormanele de cadavre.

Reduta e aproape. Încă o fugă de cal și ȧrajmasii vor fi siliți să părăsească poziția în care se întăriseră. Deja, aripa stângă se angajează la baionetă. Măcelul e înfiorător în partea locului, Inpușcăturile se răresc și recrutul a isprăvit muniția. Înainte! înainte! Turcul începe să fugă. Moș-popa i-a mai spus că Românul e om cu noroc, creștin adevărat; Turcul e un păgân fără lege și D-zeu nu'l ajută.

Sergentul-major e singur acum în capul companiei; locotenentul și sublocotenentii zac la pământ. Din două sute de oameni intrați în foc să mai fi rămas ca la cincă. Turcii sunt încă numeroși și toți voinici de frunte. Recrutul măsoară din ochi distanța ce 'l mai desparte de păgân și înțepeniindu-și bine pușca la sold... Curaj! înainte! Moș-popa i-a spus că celui care nu e frică de moarte, nu moare. Moș-popa știe ce spune; e om trecut prin multe și în tinerețea lui s'a bătut cu Turcii! Ș'apoi, mai bine moartea de cât o viață rușinoasă. La ce i-ar folosi traful dacă sătenii l'ar arată cu degetul ca pe un fricos?

Lupta începe pștept la pștept. Se întreciosnesc baionetele și paturile pușcilor. Toți răcnesc din toate părțile ca fiarele sălbatice. Sângele isvorește din ochi și scrașnesc din dinți de ură și mânie.

Să luptă băieții bine, dar Turcii sunt numeroși și recrutul a ostentit. Curaj! curaj! Moș-popa i-a spus că numărul nu face nimic la bătălie. Pe vremuri, Michailu-Viteazul învingea oști împărătești cu o mână de oameni. Românul e poznaș la luptă; unde dă înemerește. Și tot astfel, recrutul culcă în dreapta și în stânga pe toți păgânii ce-i întâlnește în cale.

Se luptă băieții bine, dar Turcii isvoresc din toate părțile. Nu mai e mijloc de scăpare. Păgânii se năpustesc asupra lor, din toate părțile. Ei așteaptă o moarte sigură. Recrutul e rănit dar nu-și pasă de rană căci tot mai are putere să culce în dreapta și în stânga pe toți Turcii ce-l întâlnește în cale.

Curaj! curaj! Trîmbița răsuna în vale. O mână de prietini le vine în ajutor. Bun e Dumnezeu. Românul e om cu noroc.

Ajutorul îi îmbărbătează. Încă puțin și n'are să mai rămâie un păgân în redută; a început să se retragă.

O fâșie de mătase, pe care e țesută în fir semi-luna păgânilor, strălucește falnic la razele soarelui. Zărind'o, recrutul se simte mișcat de o putere nemărginită. Steagul e sufletul regimentului. Moș-popa i-a spus'o în nenămăte rânduri. Moș-popa a luat unul în batalie. Curaj! Recrutul se repede. Steagul e apărat de câți-va voieniți de frunte dar recrutul e hotărât să-l ia. Lupta e inverșunată. Curaj! curaj! steagul fâlfăie în mâinile recrutului, care cu un genunchiu la pământ să clatină să cază.

E mort!

Nu! încă nu. întorcînd capul spre partea țerei de unde a pornit, recrutul scoate un suspin adînc. Rămâneți sănătoși! Rămâneți sănătoși!

Acuma, da... Recrutul e mort.

1881. Ianuarie 30.

C. Drăgulescu.

STANȚE

Scrise pe volumul operilor complete ale lui Lord Byron

I

Byron, tu ai fost ânger și dămon tot de-odată,
Ființă întocmită din bine și din reu,
Și inima îmi este de-a ta amoretată
Și mă surprind adesea, privind portretul tău
Așa precum privește sfoasa fidanțată
La chipul ce surîde în viitorul său!

II

Dar tu ce la banchetul vieții avuși parte,
Pe mările albastre purtat triumfător,
Nemuritoare voce, sarcasm nemuritor,
Lord-pair d'Englîteră, Harold, John ce 'n parte
Cu mâini' înbelșugate, derîdere ș'amor,—
Răspunde-mi! Ce ești ănsă, mai mult de cât o carte?...

Al. A. Macedonski,

CAMATARUL

Comedie originală în două acte și în proză

DE
GRIGORE VENTURA

(urmare).

ACTUL II

SCENA XIII.

D-na BERINIANO, BELNESCU, ELIZA, FRUMUȘESCU, ABADIANU.

D-na BERINIANO

Iată-ne gata Domniț mei, — să mergem, D-le Belnescu cred că'mi veți permite să vă țin eu femea, — veți avea atât mai multă libertate, chiar și ziuoa.

BELNESCU

Doamna mea, libertățile ce le țin, pot să nu le dau, cu atât mai mult, că venisem singur cu intențiunea de a însoți pe Eliza la plimbare, dintr'un drept îmi face o plăcere, — ne vom întâlni la soșea.

ELIZA

Aș avea drept să mă mir de acest parocsism de delicateță, ce vă apucă de o dată D-le Belnescu, erti v'am rugat să'mi faceți onoarea a mă însoți, și ați pretecat o afacere importantă, care nu v'a împedit de a vă plimba călare:

BELNESCU

Astăzi nu este erti, și reclam plăcerea de a vă însoți.

D-na BERINIANO

Aceasta este tiranie.

ELIZA

Dacă este așa — nu voi merge cu nimeni, (scotând palariu). Voi sta tot acasă, cu toată migrena ce sufer din cauza lipsei de aer curat.

FRUMUȘESCU (încet către Abadianu).

Imi pare că lucrurile devin prea picanțe!

ABADIANU (către Belnescu).

Cred că suntem cel puțin inutili într'o scenă de familie, și regret că am fost cauza inocentă a acestor... Doamnele mele... (salută amândouă și ea.)

SCENA XIV.

D-na BERINIANO, ELIZA, BELNESCU

D-na BERINIANO (între).

În adevăr D-le Belnescu, nu credeam că aveți așa puțin tact, spre a vă espune la așa scenă ridiculă.

BELNESCU

Nu știu Doamnea mea, cine e mar ridicol, scena singură, sau acel care a provocat o.

ELIZĂ

Nu înțeleg, ce reu vedeți într'o plimbare cu amica mea.

BELNESCU

Elizo, — ești jună, nu știi de ce m'am opus la un lucru care ar părea foarte natural, dacă n'ar fi împrejurări care mă silesc s'o fac când vei ști și tu mă'i înțelege.

D-na BERINIANO

Rolul lui Otelo, vă șade foarte reu D-le Belnescu, sunteți prea bouregois pentru a'l juca, și în societatea noastră...

BELNESCU (întrerupând fete):

Destul madam, — femeia mea aparține societății pe care o aleg eu, prin urmare, aceste deosebiri, ce bine voiți a le face între noi, sunt cel puțin, necuviincioase; — dar ved în adevăr că opiniunile noastre asupra conveniențelor sunt foarte în contradicțiune și fiind că Eliza pare că împărtășește pe ala Domniei Voastre, este natural să se ivească o incompatibilitate. — Dar sunt legi din noocire, care prevéd incompatibilitatea de caracter, voi ști să profit de elle.

ELIZA

Și eu nu voi împedica în nimic realizarea amenințărilor Dv. — Eram deja pregătită (câtre maică-sa.) Ce drept aveai maină! (Volbureanu intră).

SCENA XV.

VOLBUREANU, BELNESCU, D-na BERINIANO, ELIZA.

VOLBUREANU (intrând repede, cei l'alți stau toți turburați).

Mă iertați Doamnele mele, — bine că te găsec Iorgule, te caut în toate părțile, am s'ți zic ce va foarte important. — (nitându-se la toți.) Ce este? ce stați umiți!

D-na BERINIANO

Nu e nimic, — mai puțin de cât nimic. — D-nu Belnescu ne face numai teoria că-sătoriei în felul seii.

VOLBUREANU

Mai bine ar face practică.

D-na BERINIANO

Bravo d-le Volburene! De-ar lua Belnescu câte-va lecțiuni de la D-ta...

VOLBUREANU

Mă îndoesc, Doamna mea, să vă placă lecțiunile ce ți vor da, căci eu sunt de opinie că zămenii nu trebuie să se pus între arbore și scoarță.

D-na BERINIANO

Un străin de sigur că nu, dar muma...

BELNESCU (iute)

Da! o mună ce întrebunțează influința bine-făcătoare, spre a ușura greutățile unui menag'ă, iar nu muma ce escită pe fata ei în contra soțului său; care să impune într-un mod imperios și nedelicat în casa ginerului său, în care nu găsește de cât de criticat.

D-na BERINIANO

Cum vrei să tac, când v'ed pe fata mea nenorocită pr'n purtarea D-tale? Când ți'am făcut onoarea, D-le Belnescu, a te primi în familia noastră, redeam că vei ști să apreciezi această condescendență din partea noastră, și că nu vei lua un ton stăpânitor, care nu ți se cade. Eu sunt în casă fiicele mele și nu voi contesta drepturile mele de mună, de un om rău educat.

VOLBUREANU

Nu vă necăjiți în zadar, Doamna mea, — cred că toa e aceste privesc pe D-na Eliza mai de aproape și D sa are destul tact spre a înțel ge, cine are dreptul de a vorbi aci.

BELNESCU

De sigur că eu, și dacă vârsta D-tale, Doamnă Beriniano, nu-ția slujit încă ca să dobâi dești bunul simț, imi pare rău, dar îți declar că de astă zi înainte nu voi suferi din veșt care parte ar veni, nici o amestecare în afaceri ce ne privesc numai pe noi, adică pe Eliza și pe mine.

D-na BERINIANO

În adevăr Elizo, nu mă așteptam din cauza ta, să fiu espusă la impoli ețe.

ELIZA

Dar mamă, nu e vina mea.

D-na BERINIANO

Nu'mi mai rămâne dar, de cât de a părăsi o casă unde sunt insultată; — când D-nu Belnescu va reveni iarăși în simțiri, vom vedea. (se întoarce spre a eși).

VOLBUREANU (alergând și oferindu'i brațul).

Imi permiteți Doamna mea, să vă însoțesc. (es amândot).

SCENA XVI.

BELNESCU, ELIZA.

ELIZA

D-le Belnescu, nu te mai cunosc. — Până acum cel puțin ai păzit marginile bunel cuviințe, dar astăzi te-ai uitat de tot.

BELNESCU

Doamna mea, nu primesc lecțiuni de la nimeni, atât mai puțin de la acel care aș mai multă nevoie de ele, de cât mine.

ELIZA

D-ta care ai tot-d'auna jurăminte de amor în gură, ofensezi pe muma femeii ce pre-tinzi că iubești.

BELNEȘCU

N'am răbdarea unui sfânt.

ELIZA

Cât de greșită ar fi purtarea mamei mele, d-ta nu trebuie să uiți vârsta și pozițiunea ei.

BELNEȘCU

Elizo, la ce vrei să ajungi cu reproșele! — Da, am fost iute în adevăr, dar puteam să fiu alt fel, când ved că muma ta are așa de puțină considerațiune pentru reputația ta, în cât să te înduplece a merge la plimbare cu un om ca Abadianu?

ELIZA

Dar eram cu maică-mea.

BELNEȘCU

Asta mai l'psea, să mergi singură! — Nu înțelegi Eliso, că în pozițiunea delicată unde ne gasim amândoi, ori care pas din partea ta, ori cât de inocent, poate fi rău interpretat?

ELIZA

D-ta m'ai silit la aceasta, cum ți-am mai spus, eri te am rugat să mergi cu mine la șosea, și D-ta m'ai înșelat.

BELNEȘCU

Eram într'o stare sufletească în care aveam nevoie de singurătate.

ELIZA. (afectat.)

Și de consolațiune, nu e așa!

BELNEȘCU

Nu te înțeleg?

ELIZA

Nimic! — Elena Gărănescu era eri la șosea?

BELNEȘCU

Ce are a face Elena?... (bătându-se pe frunte). Ah! — Cine ți'a pus ideeele aste în cap, Elizo? Admițând că ai fi capabil a te înșela trei săptămâni după căsătorie, crezi tu că D-na Gărănescu?...

ELIZA

Ce interes ar avea lumea a inventa romanțe?

BELNEȘCU

Interesul de a te vedea compromisă, de a te atrage și pe tine în vârtejul imoral în care se înneacă ei: — Dar am un mijloc de a te liniști de tot în această privință, tocmai astăzi am aflat că să vorbește în lume de o căsătorie între amica ta și Volbureanu. — Ea nu ți'a spus nimic?

ELIZA (de o parte)

Mă'nșeală (tare) Dacă ar fi adevărat, m'ași, bucura foarte mult să văd pe Elena fericită.

BELNESCU

Știi Elizo că din toată scena asta am făcut o descoperire, de care mă bucur foarte?

ELIZA

Ce vrei să zici?

BELNESCU

Nu te credeam capabilă de a fi geloasă.

ELIZA

Geloasă ești? (rece) Doamne Belnescu, vă măguliți prea mult singur, nu voiți să fiți ridicolă, eată tot.

BELNESCU (de o parte.)

Credeam că era foc, dar era numai o scinteie. Să luăm iarăși tonul ceremonios. (tare) Doamna mea, am luat toate măsurile ca să vă las plina libertate de a decide și de a face ori ce voiți. Volbureanu 'mi a vorbit de intențiunile D-v. — numai un singur punct vă recomand, — ori ce deciziune veți lua, să o luați singură, mă supun la ori ce ar veni de la D v., dar mă voiți opune cu seriozitate la amecarea ori cărui alt. (Ion intră.

ION

Coconașule, D-nul Volbureauu vă așteaptă,

BELNESCU

Viū îndată (Ion ese) La revedere Doamna mea! (intră în odaia lui.)

SCENA XVII.

ELIZA

Ved că sun împrejurată de intrige — Se poate să invente D-nă Abadianu așa calomni? — Biata Elena — dar și de Iorgu 'mi pare rău, căci în fine avea drept sa nu mă lase se merg la plimbare în societate cu Abadianu. — Nu pot pricepe ce să petrece în inima mea. Când Iorgu era delcat ceda mamei mele în toate. Nu 'mi plăcea; acum că să poartă bărbatește, rezistând la intrigile și amestecările străine în menagiul nostru, dar'că 'mi place, — dacă n ar fi numai atât de iute, asta strică tot, — (Bet i trecând pe s enă și ridicând pălăria aruncată de Eliza, 'i dă scrisoarea lui Frumuseșcu.)

BETTI

Coconiță, iată o scrisoare, a adus'o cine-va pentru D-v.

ELIZA (luând scrisoarea)

Bine, dute... Bet ese) (citește) Oh! asta este de nesuferit! Dar ce am făcut eu ca să provoc o îndrăsnală așa de mare? — Eu să primesc epistole amoroase de la un bărbat? — și de la cine? — de la îngânfatul acela de Frumuseșcu, — Poate domniț cred că netrăind bine cu bărbatul meu am picat în mânele lor? Nu domnițor, nu voiți da

această satisfacțiune ! D-zeule ! dacă nu m'ar reține demnitatea mea, m'aș arunca în brațele lui Iorgu și'i ași spune tot, — dar să poate să mă înjosesc înaintea lui, dupe rețeaua ce mi'a arătat ? — De-ași găsi un mijloc, — nu știți cum se fac... (D-na Gărănescu intră)

SCENA XVIII.

ELIZA. D-na GARANESCU.

D-na GARANESCU

Cum vezi Elizo, mă țin de cuvânt, viți să te ved a două oară, căci astăzi dimineața știți de ce m'am dus

ELIZA

Pentru D-na Abadianu ? — N'aveai nevoie să te tulburi, o puneam eu la locul ei.

D-na GARANESCU

De ce să fiu cauza unei scene neplăcută ?

ELIZA

De ai fi rămas, împedicași poate o mare supărare ee am avut astăzi.

D-na GARANESCU

Tu — care ? și pentru ce ?

ELIZA

Ai să rizi de mine Eleno !..—Știți că am fost câte-va ore geloasă de tine ?

D-na GARANESCU

De mine ?

ELIZA

Da, de tine, singura mea amică ! — Inchipuește'ți că ciurma aceea de Abadianu, 'mi a zis că te ar fi văzut eri la șosea, plimbându-te într'un loc depărtat cu copilul tău.

D-na GARANESCU

Știți că fug tot-d'auna din locurile unde este lume multă. — dar înțeleg ; poate și tu începi a dori să ai un copil în care să 'ți cauți manganere în momentele de nenorocire.

ELIZA

Supoziția ta mă rușinează prin inocența ei dar trebuie să știți adevărul, tot adevărul.— D-na Abadianu a adăogit că și bărbatul meu se plimba călare, prin tot acel loc depărtat.

D-na GARANESCU

În adevăr, îmi pare că am zărit pe D-nul Belnescu tocmai în momentul în car vorbiam cu D-nul Volbureanu ! dar în sfârșit, știți Lizo, că până acum nu nșeleg ce 'ți a escitat gelozia ? urmează ..

ELIZA

Am și sfârșit, — vezi Eleno, Iorgu îmi refuzase să mă însoțească la plimbare, și... și.... în fine, sunt o nebună, și merit să mă ocărești...

D-na GARANESCU

Te iert din toată inima, și mă bucur că ai început a nu mai fi atâta de indiferentă pentru bărbatul tău.

ELIZA

Știi Eleno, demni atea mea era lovită.

D-na GARANESCU

Da! da! demnitatea, amorul propriu și alte multe, multe d'aceste. Elizo! pe mine mă înșeli? tu iubești pe bărbatul tău, dar n'ai curajul să o arăți.

ELIZA

Dar te asiguri că..

D-na GARANESCU

Știu ce ai să spui, — că te-a neglijat, că are să riză muma și rudele de tine, și alte absurdități. — Eă, de astăzi înainte, garantez pentru menajul vostru. Bravo! D-na Abadianu, ai voit răul și ai făcut binele,—ai aprins în inima Elizei știința simțirilor! Fie care are struna sa simțitoare, struna ta era amorul propriu; — se'ți spun drept, să fi și iut, așa fi fost capabilă să fac avansuri D-lui Belnescu.

ELIZA

Ai drept să rizi de mine;—dar bine Eleno dragă ce să fac? în acest moment a eșit Iorcu d'aici, zicându'mi cu un ton ceremonios și rece, că'mi lasă libertatea de a face ori ce voiți decide,—cum vrei acum să fiu iar amabilă cu el?

D-na GARANESCU

Niunic mai lesne. — Noi femeile avem un mijloc sigur de a restabili ori care relațiune cu un barbat. Lăcrimile, aceste mărgăritare ale amorului — cât să se sgârcească un bărbat în demnitatea lui, câte va lacrimi dintr'un ochiș fumos, topesc îndată ghița cu care voiește a se împrejura. (rizând și glumind) Lăsați-mă pe mine, madame, bărbatul Dv va reveni la picioarele voastre, legat cot la cot.

ELIZA

Cât ești de bună Eenuța mea, — dar am și eu un mijloc de a mă respăti, — nu te mai ascunde, mică sfântă ce ești, și noi știm ceva!

D-na GARANESCU

Nu poți ști nimic, căci nu e nimic.

ELIZA

Știi că nu e frumos din partea ta, să mă lași a fi cea din urmă, care să aște lucruri așa de importante pentru viitorul tău!

D-na GARANESCU

Poate lumea vorbește, crede mă Elizo, ea vorbește tot-d'auna când vede pe o femeie că primește pe un bărbat puțin mai des de cât pe altul...

ELIZA

Mai ales când acest bărbat e un om de spirit, un avocat distins....

D-na GARANESCU. (În te)

Da! am găsit în Volbureanu un prieten sincer și desinteresat. În momentele cele

grele ale vieții mele — el este amicul meu cel mai bun, nu mă sfîșec de a o zice; dar între amicitie și cele ce bine voiește lumea a 'mi 'mputa, este o barieră pe care nu o voi trece nici o dată.

ELIZA

Nu este cestiune de asta. — dar de o căsătorie.

D-na GARANESCU

Pentru o căsătorie trebuie consimțimentul amândorora părți. Eu nu 'mi am făcut nici o dată cestiunea dacă ași consimți, și D-nul Volbureanu până acum nu 'mi a spus nimic. Cred că cea d'ântăi căsătorie trebuie să 'l fi desgustat de a mai risca o a două, experiență.

ELIZA

Iartă, poate am fost indiscretă. — Imi vine o idee, să mergem împreună la plimbare!

D-na GARANESCU

Cu plăcere.

ELIZA

Tot am durerea de cap, de azi dimineață, poate așa 'mi ar trece. Aș ea să mă câte-va minute să mă pregătesc intră în odaia ei

SCENA XIX.

D-na GARANESCU

În ce consistă reputațiunea unei femei! o calomnie aruncată de un reu vor ajunge ca să fi pătată. — Dacă Eliza care mă iubește e t gata a crede intrigele, ce pot să aștept de la cei l'alți, cărora sunt cel puțin indiferentă? Ce trist spectacol în societate a noastră, o femeie să nu poată să trăiască singură în lume fără a fi espusă la tot felul de calomnii. — Căsătoria, în loc să fie expresiunea unei înclinațiuni, unui sentiment, devine o necesitate pentru noi. Căci ce e soarta unei femei singură? — nu ne putem bucura de privilegiurile *Demoselelor* și suntem mai espuse de cât ele, nu profităm de folosurile unei vieți casnice, și avem toate îndatoririle ei. Sprijinul ce aveam în ca a părintească, 'l am lasat, pe al bărbatului nostru, 'l am pierdut; ne vestejim d r ca niste ființe anormale, care ne-am perde în vîrtejul lumii, dacă nu ne-am apuca de fie care puțin de speranță care ni se prezintă. — Cine poate să fi spus Flize de Volbureanu? El de sigur că nu, — și ce ar avea să spuie? Oare ar fi observat ceva? — În adevăr, de câtă-va vreme Volbureanu imi face curte, dar eu m'am exprimat înaintea lui tot d'auna contra unei a doua căsătorii. Eliza ese din odaie

SCENA XX.

ELIZA

Eatăme gata.

D-na GARANESCU

ce bruce și vine pălăria asta! De unde ai cumpărat-o?

ELIZA

De la madam Volais. Mai are una tot așa.

D-na GARANESCU

Șă mergem ș'o vedem. es amîndoue.)

SCENA XXI.

BELNESCU. VOLBUREANU.

Volbur nu intrăuđ pe ăa fund se ăa ănește cu Belnescu care ese din odaia lui).

VOLBUREANU

În fine te gasesc, umblam dupe tine ca un copoiđ. — Înainte de toate spune'mi ce s'a p trecut cu femeia ta cînd v'am lăsat singuri dupe faimoasa scena cu soacra ? rîde
ha ha ha.

BELNESCU

Eliza mi a făcut reproșe ; a început cam iute dar s'a domolit pe urmă. În fine n'am tocmai 'auză să fiu nemulțămît cu rezultatul convorșirei.

VOLBUREANU

Nu mai fă secreturi cu mine. V'ați împăcat ?

BELNESCU

Nu, dar....

VOLBUREANU

Ce dar ? Iorgule te prostesti de cătă va vreme.

BELNESCU

Lasă-mă să sfirșesc, — dar imi pare că Eliza e geloasă.

VOLBUREANU

Bravo ! Victorie ! — dar de cine ? Cine a stricat ghiața ?

BELNESCU

Elena Gărăneasca...

VOLBUREANU (nimit)

Ce spuți ? femeia ta e geloasă de... Elena ?.. de D-na Gărănescu ?.. Cum ? tu ? Elena ? — nu mai înțeleg nimic, șau înțeleg prea mult... mă duc.

BELNESCU

Stăi frate, unde te duci ?

VOLBUREANU

Crede-mă Belnescu, lasă-mă.

BELNESCU

Ai înebunit, ce te-a apucat !

LITERATORUL

VOLBUREANU (rece)

Domnule Belnescu! Întrebarea asta din partea D-voastră e cel puțin stranie,

BELNESCU

Costică, când te apucă, cât te ține? — Ascultă-mă și pe urmă fă ce vrei.

VOLBUREANU

Te ascult.

BELNESCU

Pe când femeia mea era supărată, vine D-na Abadianu și îți zice că erai m'ă văzut la șosea plimbându-mă cu Elena Gărănescu într-o alee laterală.

VOLBUREANU

Erăi m'am plimbat eu cu ea toată vremea....

BELNESCU

Stai puțin și vei înțelege — tocmai erai refuzasem Elizei s'o însoțesc, înțelegi că prin urmare, a picat ușor în intriga ce a inventat Abadianca cu o dibacie diabolică

VOLBUREANU (de o parte)

Respir! (Belnescu) Ce șarpe!

BELNESCU

Eu, ca antidoză la veninul șarpelui am întrebuițat un mijloc eroic.

VOLBUREANU

Care?

BELNESCU

Am zis Elizei, fără să mai ocolesc, ceea ce este și adevărat, că lumea începe a vorbi de căsătoria D-nei Eleni Gărănescu....

VOLBUREANU (tute)

Adevărat? Lumea vorbește? — dar femeia ta ce a zis?

BELNESCU

Să fi văzut bucuria ei!

VOLBUREANU

Dar bine, cum femeia ta s'a bucurat așa, fără să știe cu cine se spune că urmează a se căsători D-na Gărănescu?

BELNESCU (zâmbind ironic).

'I am spus cu cine.

VOLBUREANU

Cu mare mulțumire te aud și eu, vorbind de căsătoria asta. — D-na Gărănescu, e o femeie care merită a fi fericită, dar puținii bărbați se vor găsi cari vor ști s'o aprecieze.

Mă mir chiar de ea, căci în toate convorbirile ce am avut împreună, n'a arătat plăcerea de a se căsători din nou,

BELNESCU

Știi Costică, că nu te credeam așa de diplomat?

VOLBUREANU

Pe mine? dar de ce?

BELNESCU

Până acum și eu nu eram sigur de intențiunile tale matrimoniale, dar dupe modul cum a' luat de o dată foc, când a fost cestiunea de D-na Gărănescu, ved că lumea are cam drept.

VOLBUREANU (iute).

Cum? de mine vorbește lumea? și cu ce drept? ce ocaziune am dat de vorbă? — pentru că merg des la D-na Gărănescu? Pentru că am găsit în ea o inimă, inteligență, și sentimente superioare?

BELNESCU

Ascultă, nu te apăra în zadar. Cine s' scuză, s' acuză, — ș' apoi, de ce să nu fie? parc'ă comiți o faptă rea?

VOLBUREANU

Iorgule, în lucruri de așa natură, știu că nu ia sfaturi de cât de la mine însu'mi.

BELNESCU

Cum vrei!

VOLBUREANU

Dar m'ai luat așa de repede că eram să uit un lucru pentru care te-am căutat toată zioa. — Știi că 'u-am găsit 3000 galbeni, cu zece la sută?

BELNESCU (încurcat)

Îți mulțămesc din toată inima, dar am sfârșit aproape cu Natanson.

VOLBUREANU supărat

Parc'ă știam! — și cu ce condițiuni?

BELNESCU

Cu 15 procente, interesele plătitoare pentru cinci ani înainte, scăzându-se din capital.

VOLBUREANU

Te ai gândit că atunci plătești aproape 300 la sută? Iorgule vrei să te ruinezi? Nu te înțeleg, vorbești cu minte, și faptele tale sunt ale unui copil.

BELNESCU

Dar ce să fac? Acuma am sfârșit.

VOLBUREANU

S'a făcut inscripțiunea?

BELNESCU

Nu, m'ine e vorba să se facă, — aștept pe Natanson acum să 'mî aducă arvuna-

VOLBUREANU

Ascultă-mă Iorgule, dacă vei face acest împrumut, în trei ani ești ruinat! Nu vezi destule egzemple împrejurul tău! la noi nu e ca în alte țări, unde te duci la un notar care 'ți face bilanțul, vinde, plătește, taie, în fine 'ți dă ce'ți rămăne, — aci, instituțiuni de credit, care să vie în ajutorul proprietarilor nevoiași, nu egzistă — Un împrumut uzurariu se plătește prin un altul mai uzurariu, vînzările nu pot să se facă, agricultura e un joc de hazard — Crede-mă, renunță la afacerea aceasta. (Ion intră)

ION

Coconașule, jupănul Natauson vrea să vë vorbească.

BELNESCU

Bine, îndată (Ion iese) Dar cum să spui lui Natanson?

VOLBUREANU

Lasă-mă pe mine în locul tău, eū nu sunt rușinos, — cu atît mai mult, că mai am o mică socoteală de răfuit cu jupân Avram.

BELNESCU

Fă cum știi (intră în odaia lui)

[va urma]

Gr. Ventura.

Monosilabe

Din
Sin
Ea
Vrea
A
Da
Foc.

|

Eū
Zeu
Iată! —
Vreati
Ast
Cast
Loc!

CAROL SCROB.

OPINIUNEA PRESEI ASUPRA VOLUMULUI DE POEZII AL D-LUI AL. A. MACEDONSKI.

În „*l'Indépendance Roumaine*“ de la 3 Ianuarie 1882, Nr. 1287, găsim într-o dare de seamă asupra teatrelor, următoarele:

Le même soir on a joué *Iades* une ravissante, petite pièce de M. Macedonski. C'est un véritable petit bijou que cette comédie écrite en jolis vers, au dialogue vif et pétillant. La scène nationale n'a qu'à gagner en cherchant autant que possible à mettre dans son répertoire des œuvres aussi réussies sous tous les rapports. — D'ailleurs l'interprétation a été excellente. — Mmes E. Popesco, Romanesco et Velner, ont parfaitement rendu l'œuvre du jeune poète et elles ont été fort bien secondées par MM. Manolesco et Notara. — M. Macedonski, est sans contredit un littérateur d'un talent hors ligne. Il manie admirablement le vers et nous lui prédisons un bel avenir, s'il persévère à travailler pour la scène Roumaine. — Il vient de publier un volume de poésies, parmi lesquelles il y a des choses charmantes. — Mais parfois il s'attarde trop à faire des tours de force de rime. Cela nuit à l'idée poétique qui étouffe sous l'étreinte de la forme. — M. Macedonski a trop de talent pour vouloir enchaîner sa muse dans des limites si étroites. Il est trop poète pour devenir rimeur, J'espère qu'il ne l'en voudra pas de cette légère critique, qui est plutôt un conseil.

Je lui parle en ami, non en flatteur.

ARUTNEV.

In „România liberă“ de la 24 Decembrie 1881 găsim:

POEZII

DE

Alecsandru A. Macedonski

Iată un volum de poezii noi, eșit din pana d lui Macedonski.

In vremurile din urmă s'a vorbit mult asupra poeziei. Școala naturalistă, realistă, la martinistă, romantică, au trecut prin furcile critice și Dumnezeu știe câte vorbe bune s'au zis, câte observațiuni drepte s'au făcut — Pentru mine, în poezie, nu este școală, și dacă școală este, nu poate fi de cât școala caracterelor. Fie-care poet scrie după cum simte și simte după organizațiunea sa morală și fizică, Zic și fizică fiind-că s'au văzut poeți ca Lord Byron, care-a avut a suferi de faptul că un picior îi era mai scurt decât altul, atât de mult, în cât nu și-a putut stăpîni anarâciunea nici odată pe deplin și ea transpiră în reșecul său pesimizm mai mult de cât într-o pagină. Așa dar fie-care poet e eșit din școala sa sau a timpului său. De aceea mi se pare că autorul, în prefața sa, greșeste, când impută lui Alecsandri de *Voguer sur les flots du tendre* Să vedem:

Mai întâi trebuie să i mulțumesc de frumoasa parte ce mi pastrează în paginile în traduceri sale. — În al doilea rând să cercetăm. Alecsandri a zis „And-“:

LITERATORUL

Tu care ești pierdută în neagra vecinicie
Stea dulce și iubită a sufletului meu
Și care-odinioară luceai atât de vie
etc.

Macedonski apropo de asemenea versuri zice :

Eă ne răpesc cu desăvârșire într'un raiu da frunze, de șoapte, de cer albastru, de vecinicie, de stele, etc. sustrăgându-se cugetarilor omenestii ca și cum ar uita că poetul, de și ânger, trebuie să cânte pentru om și să poarte în mână sceptrul cugetării.

Admirabil ! Rog însă pe prietenul meu d. Macedonski să se dezbrace de egoismul poetului și să rămâie vre o zece minute om ; în aceste zece minute să-și amintească despre copilăria sa și despre acele fericite vremuri în care mreașea vieții abia începuse să-și învâluie în itels sale ; despre acele timpuri în care inima i se deschidea la cel mai mic sentiment ca un trandafir la razele soarelui ; își va aduce numai decât aminte că cele dintâi lucruri din univers care-l atingeau erau stelele, frunzele, vântul, florile, 'căci acestea au mai mult mister ; în ele, poezia este mai repede manifestată de cât în toate cele-l-alte. Și e știut că fie-care om la o vârstă oare-care e poet.

Il existe, en un mot, chez les trois quarts des hommes,
Un poëte mort jeune à qui l'homme survit.

După ce vârsta aceasta trece și frumoasele simțimente sunt ucise de proza vieții, pentru ce sa faci o crimă celui ce 'ți cântă acea ce ai simțit ? Tocmai în aceasta constă marea merit al unui poet de a spune semenilor săi durerile și emoțiunile pe care le-a avut fie-care dintré dănsii cel puțin odată în viața sa. Acum, bine înțeles să le spuți cu socoteală : Aceasta e afacerea talentului. — După atâta vreme de la Alecsandri, Șerbănescu a rezis :

Tu steluț'a vieții mele,
In ce nopți te-ai confundat ?
In zadar te cat prin stele,
Stelele încă te eat
Ca și mie le lipsești...
Unde ești, unde ești ?

Sunt sigur că d. Macedonski a fost printre cei dintâi să admire focul acestei pasionate bucași, și un singur moment nu i a trecut prin minte să se supere pe steluța lui Șerbănescu. Iată dar, că talentul n'are școală ; iată că drumurile cele mai bătute când sunt călcate de piciorul omului ales, prezintă încă panorame încântătoare. — De aceea nu voiu căuta școală în poeziile d-lui Macedonski, ci poezie. De altminteri se pare că singur revine la aceasta, când se întreabă atât de frumos :

Ce reprezintă aceste idei ?...

Măi mainte de toate societatea, în mijlocul căreia am trăit.

In urmă,—simțir'le mele

Să nu m se ceara nici o conseciță.

A !... iată poetul.

Pe rând vou fi în ele om al viitorului și om al trecutului Ceea ce pot se afirm est ca tot ce am scris am simțit și dacă scrierile mele s'au întreciocnit, aceasta dovedește ca poe-

tul nu poate sa fie reprezentantul unei singuri idei, ci că el trebi sa reprez' te ideile în-
tregii omeniri.

*
* *

În volumul pe care 'l publică d. Macedonski afară de poeziile inserate în parte în revista „Literatorul”, prezintă cititorilor și o piesă a sa în versuri! *Ladeș!*

Mărturisește, cu o adâncă satisfacere, că nu cunoște în limba română bucată originală mai perfectă, din toate punctele de vedere. Subiectul e dintre cele mai simple și mai obicnuite; scene naturale și situațiile necomplicate și desnodămintele, fericit găsite. Comedia e în fond dramă. Eterna dramă a sufletelor cari se iubesc și pe care lumea le desparte. Scena a VIII-a din actul întâu, dintre Aninoșescu și Elena, e o admirabilă pagină de poezie, o oglindă de apă senină în care aceste două sermane ființe se văd despărțite pentru toată viața, legate fiind pentru vecinicie prin adâncă lor iubire, prin a-
dul erul la care i a dus mizeriile lumii. Aninoșescu zice:

În somn,—destept,—când umblu, când stau,—prin cugetare
Te ved, și'n orî ce floare respir a ta suflare,
Și dacă astăzi încă trăesc,—e că trăești:
Când mă gândesc la tine îmi pare că mi vorbești!
Nestrămutată umbră, te ași lângă mine,
Când stau subț tei alene, în nopțile senine,
Sau iarna când în casă la foc m'ățez pe gând,
Și'mi trec o mână rece pe-obrazul meu arzând!

Elena

.....
Știi tu ce e-adulterul?...—Știi tu căta iubire
Îi trebuie femeii să cadă!..—Ce 'njosire
E pentru o femeie acest cuvânt fatal,
Știi tu?—Câte turmente, în cercu'i infernal
S'ênchid și se frământă, le simți, le știți tu oare?
Când amăgirea 'ncepe și pacea 'n suflet moare
Ca să trăiești, când ast-fel destinul te-abătu,
Știi tu căta virtute își trebute?... Știi tu?

Da, e trist adulterul, omoritor pentru o ființă care 'și simte și 'și înțelege poziția, da, e sublim adulterul, când produce ast-fel de victime; victimele poartă împrejurul capului aureola ființelor cari sufer și poezia care cântă atât de frumos, suferința lor, nu va fi uitat nici o dată de ai seî. —rE locul să spuî d-lui Macedonski, cum înima poetului, a acestei amfibii trăită în visurile sale și în lumea care nu e a sa, are nevoie de recunoștință, de semne de afecțiune. E locul să mă întreb cu d-sa și cu toți cei cari am dus revista „Literaturului”, prin atâtea și atâtea greutăți, dacă o fi eczistând printre cetitori cel puțin dobânda legală de 10 % cari să înțeleagă greutățile și sacrificiile cu cari se întreține o foaie Literară, — și pentru cei cari înțeleg, dacă știți să admire? La această întrebare îmi răspund cu convingere: da! Sunt în țara noastră oameni de bine, cari înțeleg frumosul, îl admiră și 'l disting. Orî ce s'ar zice de poet; orî căte nedreptăți s'ar face persoanei sale, — poeziei sale tot deauna i se va face dreptate. Aceasta, fiind

că, o bucată de poezie frumoasă e ca o floare cu parfum; or cât ai ascunde-o, mirosul ei, va deștepta totdeauna simțurile celor rafinați.

Ceea ce e de observat la d. Macedonski, este întrebuintarea ce d-sa face de cuvinte. Ori ce vorbă, în limba românească, pe cât nu va fi trivială, pusă la locul ei, e bună și poetică. E adevărat că de la un cârd de vreme în șoace, câte-va cuvinte, întrebuintate cu mult succes de gloria noastră națională, de Alexandri, s'au prins de sufletul unor sciuitori cu atâta îndărătnicie în cât le-au copleșit toată originalitatea. Ast-fel: *taînă, taînă, pribeag* la tuit, și la alții: *mocnit, fosnit, sură, străvăziu*, se repetă la fie-care două trei rânduri; și se pare de mică importanță, dar nu și poate închipui cineva cât de mult strică efectul unei cugetări frumoase. o vorbă pocit uzată. D. Macedonski, are tocmai pacaal calităților sale: cunoscând perfect valoarea cuvintelor, le întrebuintează cu multă libertate, și dacă are o idee splendidă, nu se sfieste a'i crea și cuvinte pe ici pe colo. Ast-fel găsim în poeziile sale foarte des, vorbele: *sună, pură, țumă* etc.

Una dintre frumoasele bucăți ale d-lui Macedonski, și poate cea, mai perfectă, cea mai elegantă, de un caracter sumbru, cum ar zice d-sa, este: *la harpă*. S'a imputat mult amicului meu de a fi un poet artist, ctoplitor de versuri frumoase, cugetător, dar nu poet de inimă. O... Doamne! dar în om inima și sufletul și cugetarea și Eul se, toate să însumează în creier. Cine cugetă le face toate. Cine numai simte este proprietarul grâului. Cburarul lipsește. Cugetarea cerne grâul simțirei: alege bobul și aruncă neghina. De aceea e fals, când se zice unui poet: cugetă, dar nu simte.

Și ce simțire mai delicată ce cugetare mai înaltă și mai înalt exprimată de cât aceasta vorși? Poetul vorbește despre poeți:

A! Nouă nu ne pasă de inime împetrite
De epoce perverse, de suflete'njosite,
De secolit în cari ne naștem și trăim!
Planăm mai sus de lume,—și de umblăm prin tină
Cu sufletele suntem în raze și lumină,
Și ne începem viața atuncea când murim!

Admirabil, admirabil! — *Și de umblăm prin tină, cu sașletele suntem în raze și lumină...* Poate să fiu acuzat de prea multă iubire către mine însumi și către amicul meu, dar, ia spuneți-mi, domnilor, cei cari citiți, căți dintre d-voastră nu sunteți poeți prin cugetare, prin simțire, prin penel, prin muzică, prin lacrimi? Căți vă puteți glorifica că n'ați iubit? Și dacă ați iubit, ați fost, cel puțin atunc, poeți. Ei! vârsta aceea v'o cantă Macedonski, cu atâta talent. Și să se mai zică că omul care simte și vorbește ast-fel, nu simte!... Dacă regret ceva, e că, într'o critică ca această, nu pot reproduce îndestule bucăți pe cari să le discut cu defractorii autorului. — Cititi *Dezastrul*, pag. 88, cititi *Noaptea de Iunie* pag. 77, *Poeții*, pag. 30, acest superb monument ridicat de poet camarazilor se:

De sunt nebun, voiesc să'i apăr
Că 'n ochi ai fulgere ce scapăr,
Schintel de poezie,
Și nu e rar să se întemple
Să poarte-o lume între tample
Pe care să n'o știe!

imi rămâne o ultimă observațiune de făcut. Mai în toate poeziile d-lui Macedonski, transpiră o amărăciune neînvinșă și un dezgust de lume care nu se poate tot de-aia stă până. Acestea, unite cu un spirit de observațiune particular, de care e înzestrat autorul, îl pune în primul rang al poezilor satirice. Cine știe dacă nu trebuie să mulțumim lumii, leș atât de rea, pentru că a făcut să vibreze cu atâta putere coarda sentimentelor sale de ură.

Duiliu Zamfirescu.

Tot „România liberă” în Nr. din 12 Decembrie 1881, anunțând poeziile d-lui Macedonski, se exprimă astfel:

Poezii de Al. A. Macedonski, precedate de o privire critică asupra poeziei. — București — Prețul 4 lei.

Intr-un frumos volum, de peste 400 de pagini, d. Macedonski, ne împărtășește 121 din poeziile sale, care ne înfățișează și cea în care a trăit poetul, simțirile de care a fost agitat inima lui.

Am fi foarte mulțumiți, când am putea da cititorilor o critică asupra acestor poezii. El merită să fie citite și studiate.

Telegraful de la 9 Decembrie 1881, anunță aparițiunea acestui volum în modul următor:

Poezii de Al. A. Macedonski, precedate de o privire critică asupra poeziei.

Comandăm cu insistență acest volum de poezii, unele gingașe, altele mișcătoare, altele pline de un dor pătunzător, dar toate frumoase și plăcute. Or-c român, care și are o bibliotecă acasă, este dator să adauge acest volum la biblioteca sa și acela care, n'are bibliotecă îl îndemnăm să înceapă culegerea ei prin acest volum de poezii.

(Va urma o inițierea altor ziare).

SOARTA MEĂ

Pentru toți egzistă-o soartă, bună, rea, dupe 'ntâmplare;
 Pentru mulți și fericirea prîntre oameni s'a născut;
 Ênsă eu îmi fac adesea tot aceeași întrebare;
 —Care-i soarta ce mă duce pe un drum necunoscut?...

Unde merg, o știu prea bine.—Merg acolo unde-o lume
 Sau s'a dus, sau se va duce, de la mare pîn'la mic,
 Unde oasele n'au carne și ființa n'are nume,
 Unde moartea este viață, unde totul e nimic.

Dar de ce și pentru cine mă opresc mereu în cale,
 Dupe cum s'oprește-adesca obositul călător,
 Nu pot ști,—și soarta-ascunsă în palatuțile sale,
 Printr'o șoaptă ne'nțeleasă, duce pasu'mi trecător.

Din prăpăstii, pe coline, ure,... recad, — și'n tot d'auna
 Mă întreb, la ce mai naștem dacă tot e pieritor?
 Ênsă nimeni nu mi'respunde;—pasul meu me duce 'ntruna
 Și'n momentul de odihna stau acut și gânditor.

Unii se opresc din cale, ca să guste fericire,
 Setea să'și-o potolească, înainte de-a po ni;
 Alții să'și aprinză focul la schîntea de iubire,
 Ca să facă nesimțită soarta ce i'ar pr'goni.

Ênsă eu, ce n'am nevoie de aceste seci cuvinte,
 Țu ce nu găsesc nimica între-aceste năluciri,
 Eu, ce trec prin omenire, precum treci prîntre morminte,
 Când gîndesc la micșorimea astor false fericiri,

Pot să tac, să nu'ntreb soarta, pentru ce me poartă'n lume
 Fără scop, fără dorință, ca și frunza pe un val,
 Care cata să gasească prîntre turbu ile spume
 Un buștean, ca s'o terească mai îngrabă către mal?....

Pot să tac, când dupe moarte, traful este-așa de dulce,
 În pămînt, uscat ca dîns ' rece și nesînșitor,

Unde corpul nu aşteaptă noaptea, ca să se mai eulce,
Ci culcat, adoarme vecinic, liniştit, nepăsător?....

O! Aş fi dorit, de sigur, să cunosc măcar iubirea
Şi paharu-î de otravă, până 'n fund să 'l fi golit;
O! Aş fi dorit, de sigur, să cunosc şi fericirea,
Însă nu de vanitate spre a zice c am trăit!....

Nu!.... Aş fi dorit în suflet să le-adun pe fie-care,
Să formez din el mormântul, undă 'nchise să le țin,
Şi strivindu'l fără milă, în cumplita-î sbuciumare,
Ca 'ntr'a morţei agonie, el să plângă.... eţi sa scrii!....

Da!.... Să scrii;—atăta-î totul ce dorisem de la soartă,
Ca să'mi dea ca mângâiere, un prieten, un condeiu,
Şi când inima-mi sdrobotă, voiă simţi-o că e moartă,
Eu să pot măcar cu dânsul, suferinţa să'mi închei.

Dar nimic!.... Ne 'ndurătoare, fuse viaţa pentru mine!...—
De-omenire azi 'mă-e scârbă; iar de este-un Dumnezeu,
Îl numesc un tată vitrog, zvânturat fără de ruşine,
Şi de trebuie să'l credem, nu voiă fi acela eul!....

TH. M. STOENESCU.

SPUNE-MI LUNĂ

Spune-mi lună visătoare,
Nori, pentru ce î-ai strâns,
Şi când m'ai văzut pe mine
Spune-mi lună, de ce-ai plâns?..

Spune-mi... De ce taci acuma?...
Nu răspunzi la vocea mea?...
De ce faţa ta e tristă,
Când te 'ntreb se'mi spui de ea?..

De ce stelele din ceruri
Toate plâng în jurul tău

LITERATORUL

Ca în noaptea feroasă
Ca în ceasul cel mai rău?

Spune-mi, ce-ai văzut în cale..
Spune-mi, ce te-a întristat?
Dar tu taci!... Nu 'mi spuți nimic!..
Înțeleg!... Ea m'a uitat!

Craiova 1881.

I. I. Trutzescu.

MOȘTENITORUL CRIMEI

Dramă în 5 acte cu 7 tablouri.

de

GEORGE BUZOIANU

Dedicațiune D-lui

V. A. URECHIE

ACTUL II

TABLOUL II

SCENA X

Aceiași MARIA

MARIA

Ce fel moș Marine, nu mai stai?

MARIN

Mă grăbesc Marioară, ș'apoi Doamna, trebuie să iasă

MARIA

Când mai vii pe la noi?

MARIN

Chiar astăzi, dacă vrei, vom prânzi împreună.

MARIA

Bine, da să vii, auzi?

MARIN

Vă frate, viu... Ei! com die! Eată, ca să fii sigura nu mi mai iau buna zi ia (ese)

SCENA XI

ELENA, MARIA

ELENA

Marioaro, strânge rochia la care am lucrat, trebuie să o duc astăzi, voiți căuta în acelaș timp vr'o altă locuință, aci nu mai putem sta.

MARIA

Cum mamă, vrei să ne mutăm d'acîi?... Eram așa de bine!...

ELENA

Dacă doresc să ne mutăm, apoi, voi îngriji ea acolo să fim mult mai bine de cât aici. Aide fi liniștită, viu numai de cât (o sărută, ia rochia și ese).

SCENA XII

MARIA, (singură în mijlocul scenei, surprinsă).

Să ne mutăm... Dar atunci el nu va mai ști unde sunt.... dar atunci nu'l voi mai vedea... Cum aş face să 'l anunț.... Dacă i-ași scrie... dar mama... Nu, asta nu voi face-o. Nu... mai bine să nu'l mai ved nici o dată.... 'l cunosc de două luni de zile și 'mi pare că l'am cunoscut în tot d'a una, și mama nu știe nimic.. b! asta-i rău... Dacă ar afla... Dumnezeu! ce-am făcut.. Eu nu trebuieam să cred nimic din câte 'mi spunea... Am uitat că sunt săracă; o fată, dacă vrea să se mărite, trebuie să aibă zestre, și eu nu am nimic.. Dacă acum ar veni... i-ași spune toate astea... da, i le voi spune.. dar pe urmă, poate nu-l voi mai vedea nici o dată (se uită pe fereastră). Nu se vede... In tot d'a una trecea pe vremea asta... (s'aude bătând în ușă, Maria tresare și pune mâna pe inimă).

SCENA XIII

MARIA, GEORGE

GEORGE

Iartă-mă, domnișoară, dacă intru ast-fel, fără veste. Eri încă am voit să viu, dar această ușă s'a închis la apropierea mea. Acum am văzut pe mama D-tale eșind, ne știind că te voi găsi singură am uitat fără a 'ți anunța... Mă erți Mario. 'Ți promit că de astăzi nu voi mai veni ast-fel, mai cu seamă dacă vei avea bunătate de a da ascultare rugăciunei ce-am să 'ți fac.

MARIA

O rugăciune, mie?..

GEORGE

Ție însu-ți... da... Vîno aci (o pune pe un scaun) lasă-mă să cad înaintea ta! (se pune în genuchi și-i apucă mâinele) și acum, ascultă rugăciunea mea.

MARIA

Din toată inima...,

GEORGE

Domnișoară Marioara, voești a-mi face onoarea să devii femeia mea?.. Nu răspunzi nimic? Tu plângi... Marioară... Credeam că rugăciunea mea o să te facă fericită..

MARIA (sfâșietor)

Nu e bine să glumești ast-fel cu o fată sârmană (aparte) Dacă ar trebui să cred..

GEORGE

În genuchi cine-va să roagă, în genuchi cine-va spune iubitel sale... Te iubesc... Mario... Dacă ai răspuns amorului meu, nu vei răspunde tot ast-fel și rugăciunii mele!... Tot lacrimi Marioară... Eram atât de fericit înainte de a intra aci... Când am pășit pragul acestei uși, cu gând de a'ți cere mâna ta..

MARIA

Nu vês lacrimi de durere, ci de fericire... de fericirea unui minut care este o nebunie George, nu-î așa? spune.

GEORGE

Nebunie? Mario, ce te face să cugeți ast-tel.

MARIA

Să cuget?... Eă nu cuget nimic. Pot eă cugeta, când tu ești lângă mine... E destul că sânt fericită, și când sânt fericită, ce nevoie am să cuget mai mult.

GEORGE

Atunci, căsătoria noastră este un lucru cu neputință?

MARIA

O vezi bine, George.

GEORGE

Nu se poate! Atunci iubești pe cine-va!.

MARIA

O da! prea mult... atât de mult, încât nici o-dată nu voi profita de generozitatea sa... Ești bun, ești nobil dar mi se pare că aș fi o ființă nedemnă, când aș primi. Nici o dată nu m'am gândit la asta, te iubesc, iată tot... și pe urmă o fată sârmană nu'î este permis să devie femeia aceluia pe care 'l iubește... O asta e trist, nu e așa! Dacă tu ești atât de bun spre a o uita, trebuie să'mi aduc eă aminte.

GEORGE

Mario!...

MARIA

Și pe urmă, cunosc eă pozițiunea ta! Nu te-am întreat nici o dată. Când stai lângă mine, mi-e de ajuns să te văd am înțel să ênsă că nu eram demnă de a deveni femeia ta... Sânt saracă, și saracă voi rămâne, iată destinul meă.

GEORGE

Destinul e nimic, îngerul meu... nimic, auzi tu? dacă refuzi a deveni femea mea.. știi tu?..

MARIA

O! taci! nu vorbi așa.

GEORGE

Tu zici că ești saracă, crezi tu că m'am gândit eu vre o dată; dar onoarea ta, puritatea sufletului tău.

MARIA

Onoarea! pentru tine, mai departe nimic!

GEORGE

Și pentru lume! ce este onoarea pentru lume?

MARIA

Lumea crede numai în onoarea fetelor bogate. Acelea ce nu au zestre, sunt tot dea-una culpabile.

GEORGE

E trist, dar este adevărat! Cu toate astea, ascultă-mă, am întrebat bine inima mea, conștiința mea și ecoul ce-am întâlnit 'l voi spune și ție. Iată'l: te văd în toate zilele, pe fie-ce minut 'ți repet că te iubesc, tu mă ascultă, mă crezi și ești fericită.

MARIA

O! cât sunt de fericită!

GEORGE

Dar unde te va conduce amorul meu, dacă nu va fi sfințit prin căsătorie într'o zi va trebui să te părăsesc.

MARIA

Să mă părăsești?

GEORGE

Este admis în lume, ca un bărbat să-și părăsească tot de-a una amanta sa, adică fata pe care a iubit, și aceasta pentru că se găsesc destule ființe care să'l ia de bărbat conform legii.

MARIA

O! Asta e rău!

GEORGE

Dupe căți-va ani stând de vorbă, te voi face să'nțelegi, că trebuie să ne despărțim, că nu trebuie să ne mai vedem nici o dată.

MARIA

Dar tu nu mă vei părăsi, nu este așa?

GEORGE

Îpune-mi că tinerețea a dispărut, că ora despărțirii a sosit .. atunci 'ți voi sdrobi inima într'

o s^{er}utare.... și înainte de-ami pune mânușile, voi scrie pe ușa camerei tale, de acum înainte deschisă „de închiriat și la nevoie de v^{en}duit“.

MARIA

George, iubitul meu!..

GEORGE

Atunci cine va îngriji de tine? Cine se va mai uita la tine? dupe ce ești George Ne-deleanu voi fi cheltuit tinerețta, frumusețta ta...., adică toată onoarea ta, atunci când ești voi jura amor și credință unei alteia, pe când ție, nu'ți va rămâne decât amorul tău și calea de a te sinucide său de a....

MARIA ascunde fața între mâini)

O! mi'e frică!

GEORGE

Dar asta se vede în toate zilele, draga mea. Ești? ești nu voi face astfel...., de te voi ruga în genunchi să mă lași a te numi femeia mea, vei avea atunci amorul unui bărbat legitim, recunoscut de lume și de Dumnezeu. Sunt fiu de boer...., dar de mult am părăsit societatea în care m'am născut, și pentru amorul tău voi deveni om al poporului, și atunci nu vom mai roși înaintea lumii, căci îi voi spune că noblețta ta este inima ta, că zestrea ta e onoarea ta, și celor săraci asta le este de ajuns.

MARIA

Cât ești de frumos! Cât ești de nobil!

GEORGE (pânza)

Să te iați de soție său să nu te mai ved nici uă dată...., iată datoria mea!. Tu zici că asta e un sacrificiu. Dar dacă ar trebui să se mărite numai fetele bogate, cine se va mai uita la cele sărmene? A iubi uă femeie este a o sacrifica lumii? Ce face lumii pentru mine, pentru ca să fac atât pentru ea? Nu'ți datorez nimic. Cum 'mi reclamă ca astă datorie, pe care ași plăti-o cu sângele meu.... o femeie iubită, Mario, este fericită și având ești fericirea mea, Vezi tu Mario, vom fugi departe unde nimeni nu ne va cunoaște, avere am ești destulă pentru amândoi, și când acela care nu ne vor cunoaște, te vor vedea atâta de frumoasă, nu vor mai zice că între amândoi egzistă vre-o deosebire, și acolo te voi iubi, cum Crist iubea amorul.... Mario, tu vei fi sufletul meu, gândirea mea...

MARIA (aruncându-se în brațele lui.)

Taci! taci! Sunt nebună! Sunt a ta or-ce vei voi, te urmez la mărginile lumii (Stai câte-va momente îmbrățișat).

GEORGE

Mario! fidanțata nu a...., iubita mea, sufletul tău nobil e mai presus de cât or ce te zaur.... Vom fi fericiti, amândoi, ne despărțit, vom străbate lumea cu surisul pe buze, cu fericirea în inimă.

MARIA

George...!, Cât te iubesc, de astă zi înainte nu voi dori de cât fericirea ta.

SCENA XIV

Açetası, ELENA

Elena sã öprește palidã și mutã în pragul ușei. Mãr'a cade în genunchi dând un țipet și ridicând mâ-
nele către Elena. George se retrage uitit înapoi. E ana se reped la fiica-sa, o ridicã în brațele sale.
Dialogul foarte repede

ELENA

Maria !..

MARIA

Mamã!

ELENA

Dar ce s'a întâmplat, spune-mi; respunde; cine ẽ acest om, ce cautã aici?

GEORGE

Doamnã!

ELENA

Dar ce cauți aci, Domnule, ce cauți? Nu 'și mai poate lãsa o mamã copila singurã.

MARIA 'nãbușit .

Mama !...

ELENA

Dar asta-i nedemn, neauzit? Domnule cine ești D-ta pentru numele lui D zeu ce cauți
aci?... Mario, rãspunde mi.

MARIA

Mamã, ascultã-l! sũntem nevinovați.

ELENA

Ce însemnoazã aceasta! De cine 'mi vorbești tu?

MARIA (*ascunzându-și capul în pieptul Elenei*).

Iartã-mã... 'l iubesc.

ELENA

Ce zici? Dumnezeu..., ai auzit domnule, copila mea te iubeste.

GEORGE

Doamnã, sũnt aci pentru a cere mana domnișoarei Maria.

ELENA (*uttendu se la George speriatã, eș trage 'napoi fr pingãnd pe Maria cu dreapta sprã spatele
sãu, și întinzãnd pe stãnga spre George, pãrãnd cã ar voi se 'l depãrteze*).

Sã fie cu putință aceastã cãutãturã.

GEORGE (*care n'a auzit cele din urmã cuvinte*).

Doamnã, mã jur pe sfãntul nume al mamei mele, cã nu doresc de cãt fericirea ei...

ELENA (*acelaș joc, din ce în ce mai speriatã*).

Și aceastã voce, Dumnezeu, sã fie cu putință.

SCENA XV.

Același MARIN.

MARIN

Nedeleanu aci !..

ELENA

Nedeleanu ! (apucă pe Maria în brațe). Marine, pentru D-zeu, scapă-mi copila.

MARIN (către George).

D-le Nedeleanu, te credeam un om de inimă.

GEORGE

Dar e fidanșata mea, voiți s'o iați de soție, cu ce drept te ai îndoit de onoarea mea ?

MARIN

De soție? Nici o dată !

MARIA

Mamă!.... mamă!....

GEORGE

Nici o dată? Ai zis nici o dată? Pentru ce ?

MARIN

Pentru ce.... Pentru ce..., 'ți voi spune pentru ce..., (vrea să ' ăucă spre ușă)

GEORGE

Nu..., vofesc să 'mi spuți chiar acum.

MARIN

Bine, atunci iați această scrisoare de la tatăl D-tale, ea 'ți va spune pentru ce....
(aparte) D-zeu 'mi e martor, că nu puteam face alt fel.

GEORGE (Citește și rămâne la rândul său trăsnit).

Mamă!.... (ese repede) Mamă!.... Mamă!.... (Al treilea mamă se aud între culise)

ACTUL III.**TABLOUL IV.**

In casa lui Rojan. Același tablou ca la tabloul al 2-lea. La ridicarea cortinei, Vasile intră pe usa din fund, vorbind. Se cunoaște dupe costum că e provincial.

SCENA I

VASILE, un SERVITOR

VASILE

Când zici că vine Domnu Rojan ?

SERVITORUL

Nu are ceasuri regulate ; dupe cum ese de la cameră.—Câte o dată mai de vreme, câte odată mai târziu.

VASILE

Zică că acum e la cameră ?

SERVITORUL

Așa mi-a spus,

VASILE

Bine, eă 'l aștept aci.

SERVITORUL

Prea bine Domnule ! (Se înclina și ese)

SCENA II,

VASILE (singur).

Ce să fac... sunt sigur că era ea... De patru zile, de când trec în sus și în jos p'acolo, fără să pot afla ceva. Afurisitul acela de bătrân e tot d'auna în calea mea. De câte ori am vrut să văd lucrurile mai de aproape, tot d'auna a trebuit se'l întâlnesc pe el. Se vede că el este, după cum am zice un fel de epitrop, ceea ce știu e că ele egsistă... à-celea de care Domnu Rojan se teme atât de mult... și pentru ca se mă încredințez mai bine, i-am lăsat vorbă să ne întâlnim aci... numai de n'ar întârzia... Iam scris că e în interesul lor... Vom vedea... De nu s'ar întoarce Domnu Rojan... și găsindu-ne pe amândoi aci, îndată ar miroși.... (pauză) Fie că mare scelerat mai este... omoară un om ca un puț de găină... svârle o femeie pe stradă fără multă bătae de cap... face lumea să creadă că ea a fost cauza... ea l'ar fi trădat... că ar fi prins'o în flagrant delict cu Nedeleanu... și ese alb ca zăpada... și toată lumea 'l crede... ba încă poate 'l și compătimizește...

SCENA III

VASILE, SERVITORUL și MARIN

SERVITORUL

Pe D-voastră vă caută Dumncalui ?

VASILE

Da, pe mine.. lasă-ne (Servitorul ese)

MARIN

Dumncata 'mI-ai adresat această scrisoare ?

VASILE

Eă însumi, Domnule.

VASILE

Ce fel nu mă mai cunoști... E adevărat, nu ne-am văzut cam de mult.

MARIN

Nu vă cunosc cătuși de puțin...

VASILE

Ai uitat de sigur.

MARIN

Nu cred... Eu am obiceiul să fiu minte foarte bine ; dar să lăsăm astea la o parte... Vom vorbi mai pe urmă de cunoștința noastră., Acum fă bunătate și 'mi spune ce însemnează acea ce 'mi scrii aci ?

VASILE

Ia puțin loc pe un scaun.

MARIN

'Ți mulțumesc, pot prea bine să stai așa cum mă aflu.

VASILE

Cum vei bine voi.

MARIN

'Mi vei face plăcerea să mă deslușești asupra acestei scrisori ?

VASILE

Negreșit, acesta este și scopul meu, I entru asta te-am rugat să poțești aci.

MARIN

Dar aci e locuința Domnului Rojan, și te știam de mult eșit din serviciul său .. Cum dar îmi dai tocmai aci întâlnirea ?

VASILE

N'avea teamă, Domnul Rojan nu va avea timp să ne întrerupă,

MARIN

Aci său alureca puțin 'mi pasă, te rog spune-mi repede acea ce ai de zis... Despre cine voești se 'mi vorbești ? Cine e acela, în al cărui interes ai să'mi destăinuiești ceva ?

VASILE

Persoana despre care am să-ți vorbesc mai întâi, este însuși Domnul Rojan.

MARIN

Domnul Rojan ? Ce mă privește pe mine Domnu Rojan ? Ce avem a împărți anîndor ?

VASILE

Până acum și eu cied tot ast-fel, dar de acum înainte nu se știe.

MARIN

Ce voești sa zici ? Despre cine voesti a'mi vorbi ?

VASILE

D' ore o oare care Doamna, pe care Domnul Rojan ține foarte mult s'o iutilnească.

MARIN

Ce spui ? De unde știi ? Care Doamnă ?...

VASILE

Moș Marine, ascultă-mă, nu sunt nici hoț nici că am omorât oameni la drum... dacă am servit pe Domnu Rojan, cauza e că nu puteam face alt-fel. Știi bine că el a omorât pe Nedeleanu. Știi cât de bine a întors lucrurile și cum ia tras pe toți pe sfoară. Până astăzi am fost sub mîna lui... nu mai pot să tac, sunt și eu om și 'mă-e frică de Dumnezeu.

MARIN

Și... ce'i fi vrînd să faci ?

VASILE

Cum ce-o'i fi vrînd să fac ?

MARIN

Da, da, te întreb ce vrei să faci ?

VASILE

Dar...

MARIN

Dar trebuie să taci, ai auzit, să taci ca mormîntul, de vei scoate un singur cuvînt se vor întîmpla nenorociri.

VASILE

Dar bine...

MARIN

Nici bine nici rău, ce voiai să faci ? Crezi că eu nu știu că Rojan căuta să găsească pe nevasta și pe fata lui ? O știu de mult, dar pîna acum am scăpat de urmărirea lui. Ia seama bine, dacă și tu ești un tâlhar ca el, apoi vei avea a face cu mine.

VASILE

Moș Marine, nu te înțeleg !..

MARIN

Ce nevoie ai să mă înțelegi, ai să acți, ai auzit ? Am ju ț ca copil să nu aște nici o dată crimele săvârșite de părinți lor.

VASILE

Ce zici ? Să nu aște nici o dată ? Dar acum e prea târziu...

MARIN

Cum ! Prea tarziu ? Ce voești se zici ? Răspunde !.

VASILE

Nedeleanu știe tot.

MARIN

Nenorocitele i-ai spus? Raspunde, ce i-ai spus?

VASILE

Faptul, așa cum s'a întâmplat.

MARIN

I-ai spus tot? Așa dar el știe că Rojan a omorât pe tatăl său? El știe... Dar spune-mi cum i-ai spus?... Ce ai mai spus?...

VASILE

Apoi atât; ce voi-ai se 'i spu-ai mai mult.

MARIN

Atat?... Despre maica-sa nu i-ai spus nimic?...

VASILE

Ce voi-ai să'i spu-ai despre maica-sa; adică despre a cui maică?...

MARIN

Asta întrece mintea omenească... dar de ce i-ai spus? Cum 'i a venit în cap să facă una ca asta?

VASILE

Moș Marine!...

MARIN

Dar nu înțelegi omule, că George Nedeleanu nu trebuia să știe asta nici o dată? Ascultă-mă, mă duc să întâlnesc pe George poate că mai este încă timp. . așteaptă aici pe Rojan.. Să nu pleci până ce nu va veni. . spune-i să plece numai de cât să se ducă la mosie... afară din București.. se iasă din țara.. să fugă. . să nu mai stea un moment.. cea mai mica întârziere 'l perde... ai auzit? Fă-l se înțeleagă... eu mă duc se întâlnesc pe George (eșind repede) Nenorocire! ...

SCENA IV.

VASILE (singur).

Ce 'l a apucat pe bătranul acesta, frate? . de unde i vine atata groază... Auzi se-i spu-ai să fugă... dar de ce?. Ah! am înțeles, se tem de onoarea cocoanei. dar eu n'am nimic u D na Nedeleanu . eu voi se lovesc în Domnu Rojan și voi lovi, am arme, ș' de astă dată sigure ., Auzi , ve bă. . Se a eaz pe un sca n ș' cugeta

[va urma]

George Th. Buzoianu

Poezii de Alexandru A. Macedonski 1882

„Toți naștem poeți, dar poeți sunt aceia pe cari îi formează studiul“ zice Macedonski în prefața poeziilor sale publicate în urmă.

Toți nu naștem poeți.

Recunosc că prin voință, talentul se poate impune.

Lessing s'a făcut și poet, pentru că jurase că va fi ș' poet, dar n'a fost de cât un poet făcut; ca critic a fost un geniu, pentru că cu geniul scrutator al criticii îl înzestrase natura.

Gustul, facilitatea sa și arta de a scrie nu constituie geniul, geniul se naște,

Mecanismul versului și al ritmului nu fac pe poet, el se naște.

Dacă am reduce pe poet numai la știința elementelor materiale și mecanice ale versificării, în șese luni, ori-cine, ar studia *Secretul meseriei* ar învăța: regulile odei, baladei, elegiei, sonetului etc. ca și cum ar învăța solfegiul său călăria.

Forma multiplă a versurilor lui Macedonski, ne-ar tenta a crede, că el nu este de cât un versificator care caută prin mari eforturi o formă nouă și dificilă, eforturi ce fatalmente pun frâu inspirațiilor născute în poet.

Știm că poezia ca și inima omului a e un câmp nemuritor, și tocmai pentru aceasta atât obiectul poeziei, forma pre cât și inspirațiunea, pot fi multiple însă bine înțeles că de și sunt variate după natura inteligențelor, n'ei odată inspirațiunea nu trebuie subordinată formelor noi și multiple ale versificării:

Negreșit că versificarea este muzica cu care urechia trebuie să se deprindă printr'o practică lungă; dar versul, numai versul, nu poate constitui o operă poetică.

O compozițiune poetică are nevoie de a fi ornată de farmecul versificării, al ritmului, și forma cea mai cutezătoare este permisă, însă inspirațiunea trebuie se fie totdeauna primul motor.

Cine-va poate să cunoască foarte bine regulile relative la construcțiunea versurilor, a multiplica forma sa, a ști numele, definițiunile, calitățile proprii ale fiecărui gen de poezie, dar numai pentru acesta nu ar merita numele de poet.

Aristea cunoștea regulile versificării dar nu era poet; Alesandri le cunoaște mai puțin poate; Duil'u Zamfirescu Scrob și Stoenescu și mai puțin de sigur, dar sunt poeți. Știu că din spr poezii în viață e prudent a se vorbi cu multa rezervă, dar critica înfrînată până la acest grad, nu mai are de critica.

Dupe cele ce preced, lectorul ar crede că Macedonski nu ar fi de cât un versificator perfect, și un mare mester; nu, Macedonski e te poet, pentru că născut poet.

De așa fi fost și eu născut poet ca dănsul, așa fi dorit să-mi conserv toată libertatea inspirațiunii, exaltația inteligenței, libertatea sufletului și puterea cugetării fără a supune ni în una din aceste facultăți, sclavi și formelor prea mult studiate.

Un an,—dând d'ani, leag'an d'an — d'ani vani,
 Datunci, un lanț întreg s'a format,
 D'atunci de când în gropă a intrat!
 Un an, dând d'ani, leag'an d'an, — d'ani vani,
 D'atunci' un lanț întreg s'a format!

Macedonski crede că lucrurile sale sunt produsul studiului, — se înșală. Poetii într-adevăr sunt supuși ca și cel alți oameni, aceiași legi comune: lucrul, numcă, pentru că rare-ori se întâmplă ca chiar spiritele cele mai alese, talentele cele mai mari, să aflu la cei întâiu pași, calea, ce au să urmeze; cercetările și studiul, fac dezvoltarea gradată a talentelor, dar a talentelor, și sunt convins că numai studiul și cercetările cele mai perseverente nu ar fi putut da la lumină poeziile sale, dacă într-însul, nu năstrea acea scintee divină cu care natura înzestrează pe poeți, și lucrările sale poetice nu ar fi avut nici o dată valoarea ce critica află într-nsele.

Dezvoltările interioare a le și fi tului, dau un avânt mare cugetării, ea își ea zborul și aceasta este fenomenul inspirațiunii poetului. Ei numesc aceasta: lucrare, studiu! eu o numesc scintee, inspirațiune.

Versificatorul abil, fasonat după tradițiune saă dupe ideile priiimate deja, este obositor, incolor, rece, discarnat, uscat, într-însul nu aflăm acele delicat ale inspirațiunii nici ace a beție a sufletului pe care o aflăm în Macedonski,

Acest poet e cu totul nou, pentru min, pentru că spiritul său e cătezător, nou, el caută să scape de imitațiunea servilă a proto-tipurilor lăsată de predecesori, el a scuturat jugul poeziei de convențiune și va fi tot d'auna unul dintre acei eroi ați inteligiinței pe cari e bine ați studia, pentru că ne invajă libertatea și curagiul cugetării.

Nu; lucrările sale nu sunt numai prolu ul s udiu ul, el se înșală: lucrările sale sânt produsul talentului cu care a fost inzestrat de natura.

„Poetul să zboare, dar să nu peardă pământul din vedere:“ zice Macedonski în prefață.

Ei! și ce? Nu perzi din vedere pământul?
Dar asculta-te.

Resună a mea Harpă să zbor în alte sfere,
Să las departe 'n urmă pl. cerile efemere,
Să mă rid'c de asupra aceor nori de atlas
Să merg până n eterul cu lacrimi d'n stelo,
Și se 'ntălnesc în cale-mi com tele rebele
Iar raze purpuroa e să-ni pute pe obraz!

Noi inger — de-ai v a arip să-mi dai, eu ași strebate
Cu tine înpre nă mai sus d' Eternitate!
Ași inhăma la caru-mi planetel pe rînd,
Mi'ast rîde și d oameni și de Dumnezeu ro,
Ași fi mai r' u' e Iadul, mai bun ca o zmbiro
Ș'ași face-o lume nouă din tr ni ul meu găr d!

(La Harp LXVII)

Și tocmai pentru aceasta este poet Macedonski, p utru că perde și el pământul d'n vedere ca și alți poeți?. Poetul pl nă și în regiunile razelor pur u oase în nori de atlas, și aceasta, este efectul imagi ajiunii.

Fioru-atunci mă petrece
Rece
Prin p pt ca un ascuțit
Cuțit!

Forma bună și cutezătoarea!

Dacă te-ai uita la mine
Ș'ar citi în ochii mei,
Tot nu ai putea pătrunde
Dragostea închisă-n ei;

Sărutarea-mi de te-ar arde
Ori și cât-m ași îndoi
Că a conținut într'ênsa
Flacăra ce ași voi.

Erotism plin de frăgezime și pasiune.

Poetul dispune în imaginațiunea și cu talentul său de toate culorile sufletului ca și pictorul de paleta sa.

Un copil și o fetiță
Tăiaș sfireuri de panglică
Și'mpleteau voioși ghirlante
De brîndușe și de-aglici.

I

Măine este srbătoarea,
Către frate-sui zicea ;
— Este ziua maicei noastre,
Frățioru-i respundea.

Și îndată să culeagă
Alte flori, se mai puneau
Ei rideau, dai retezate
Viorelele plângeau l.

Și rideau
Și 'npleteau
Florile c culegeau!
Și rideau
Și 'npleteau..
Einsă florile plângeau!

II

Seara peste văi coboară...
Ceiul s'a înegurat,
Iar copii către casă
Drumul repede-au luat.

Ei urmează pe cărare
Fericaji și zimbitorî,
Incărcați de flori de câmpuri
Și de tineri ani de flori!..

Einsă iată că în noapte
S'auzi o cucuvea,
Fetușoara spăimântată
Mâna frate său strângea.

— Frațoare! Frățoare!..
Auz' cobeș pe vâlcea?..
N avea teamă urioară,
Răstătelu i respundea.

Și mergeau
Și strângeau
Florile care le-aveau!..
Și mergeau
Și strângeau
Florile care plângeau!

III

Einsă casa se zărește...
Lângă ușe au ajuns...
Bat... dar niminea nu vine
Să le dea nici un răspuns.

Strigă, chiamă... și vecinii
Le alcaigă 'n ajutor ;
Ușa jos fu dărâmată...
Ză ea moartă muma lor!..

Florile îmbalsamite
Strânse 'ntr'un fișec avent..
Pentru-a mumei srbătoarea...
Coronară un mormânt.

„Srbătoarea Mumei“

M-i iată o strofă :

Astă noapte am visat'o :
P ate să va fi gândit
Ca 'ntr o lungă sarutare
Sufletul ne-am contopit!

Din „Noaptea Venețiană“

Stele, raze,
Să privesc
In talaze
C șoptesc ;
Și'n tăcere
Cu plăcere
P lăpășă

Realism dulce vibră în noaptea venețiană. Realism cutezător în *Providența*.

Când se deșteptă sërmana, se afla 'ntu' o casa mare...
O femeie gîrbovită se 'nclina asupra ei,
Și vëzu la poartă dou' roșii felinare
Cari trimeteau prin geamuri niște searbăde schintei!

Macedonski, ca și pictorul, poate nuanța într'un mod infinit ori-ce cugetare: Ecourile nopții, Noaptea de Aprile, Accente intime, Satira epocii, Calugărenii, Mîngăierea desmoștenirii, Noptile de Iunie și de Septembrie, Lupta, La Harpă, Serbătoarea mamei, Noptea Venețiană, Un beneficî, sunt schintei divine și variate din sufletul poetului. Admirînd pe Macedonski, tot vort adăuga că talentul seî în concepțiunile mărețe va atinge cu certitudine sublimul.

Nu mă împac eu cu o idee: Imitațiunea servilă a realității în poezie și arte. Ori-care ar fi forma de care s'ar servi poezia, ori-care ar fi limbagiul ei, de s'ar pune pe tărîmul naturalizmului absolut, poetul ar fi învins în luptă; el să nu devie sclavul ci emulul realității, el e destinat a crea, a ridica sufletul prin operile sale, a purifica inimile prin alegerea frumosului, a îmbărbăta și înobila prin depingerea pasiunilor, mizeriilor și măririlor omenești fără ultra-realism.

Poetul într'un cuvënt mișcă prin avinturi viguroase, dar frumosul este esența ce alege din imitațiunea naturii...

Poezia e cel mai putinte ausiliar al moralei și cel mai bun instrument al civilizațiunii; fără poezie și arte, fără poeți și artiști, omenirea restrînsă în cercul mic al nevoilor fizice și al intereselor materiale, n'ar fi de cît complementul regnului animal zice Lot le Duc, iar nu intermediul, între natură și scnteia divină. A pune poezia în serviciul pasiunilor rele este a o denatura, a face dintr'nsa un instrument de corupțiune care ar deprava și strînge inimile; iată de ce realismul esagerat în poezie și arte mă îngrozește.

Realismul trebuie se aibă o măsură: Zola vrea un theatru cu cer liber, cu arbori vii. Dar atunci unde este arta? aceasta este însăși natura și la theatru nu merge să se admirem natură însăși, ci arta care ne transportă cu mintea și ne face a admira opera artistului; ș'apoi dupe această teoria, realitatea însăși, are părți, de la care ori-cât de mari admiratori ai realismului am fi, preferam a ne întoarce fața. Realismul bas și comun al sufletelor mă desgustă.

Nu zic că poetul trebuie să zboare numai pe nori de atlas.... nu dar să conjura pe poetul Macedonski, a nu pune nici un fîu imaginațiunii sale, zboare și prin noi numai să zboare, cum zboară el cu aripele sale delicat.

Pușini poeți se disting ca dansul print' o simplitate el gaită, printr'o imagin fiune bogată, ficțiun simplă și facilă; Decent și plăcut în poeziile glumețe, în satiră ride nu mușcă, în poeziile personale cu toată elocința sa amară, idilele sunt noble și inspirate de un sentiment poetic înalt.

Poeziile lui Macedonski, sunt o protestare contra gustului rău, ce domina în poezie, de a zbura neîncetat prin nori, și de a lăcrîmă vecinic în poezia erotică.

Ca să termin, recunosc că, dacă inamicul cel mai neîmpăcat al lui Macedonski, ar scrie o poezie sau un curs de literatură Română, eu va putea omite pe acest poet.

Elogiile aduse talentului seî în această schiță, sunt, cred, o atorie împlinită către această stea nouă în poetica noastră.

Cunosc oameni, cari negreșit, tocmai pentru că n'au produs nimic își chinuesc mintea spre

a nega ceea ce au făcut alții; unii iar—, printr'o indiferință, culpabile trec fără a se opri; aceștia sunt în mare parte reputații uzurpate, care se mulțumesc de a trece fără a lăsa urme; pasulă acestor ființi e sigur de a atinge scopul, căci nu au nici unul, ei sfârșesc dupe ce au durat, și trec uitați în somnul lor fără vise.

Po zia, și artele n'au ce face cu aceasta seamă de oameni, ei sunt părăsiți fără părere de rău, și abea într-o zi, seormonitorii trecutului le vor constata rolul incolor și fotoliul ce au ocupat în academié între antichități și momia Egipteană.

Stefan Velescu.

CUGETĂRI

Cea mai mare glorie la care poate atinge un om în mijlocul contemporanilor seî, este de a fi calomniat.

—*—

Mediocritățile ajung în tot-d'a-una, în virtutea unei legi naturale: *Mișca ea*. Mediocritățile fiind născute mai jos de nivelul epocii și mișcându-se mereu înainte, ajung în sfârșit la nivelul ei.

Geniurile, nu *ajung*, în virtutea aceleiași legi.

Cu cât un geniu este mai mare, cu atâta naște mai de-asupra epocii sale, și mișcându-se mereu înainte, cu cât traiește mai mult, cu atâta se ridică mai sus, astfel că omenirii îi trebuie secole penă ce să 'l sosească de pe urmă.

Gloria lui Shakespeare a început după un secol și jumătate de la moartea sa, pentru că geniuul seî a fost cu un secol și jumătate mai sus de epoca în care a trăit.

Este însă, adevărat, că regulă fără excepțiuni nu există.

—*—

A fi poet, este a visa deștept.

—*—

Simțirea nu este instinctiva ci o rezultanta a cugetării, și cugetarea, o rezultantă a educațiunii intelectuale. — Pe cât cugeți, pe atâta simți.

—*—

Lipsa de inițiativă la bine sau la rău, constituiește *Stupiditatea*.

—*—

Dacă ești om în evidența pe scara socială, gratifică-te singur cu un viciu sau cu un defect oare-care și dă-i cea mai întinsă, publicitate, căci într'altfel, va fi lumea care să va însărcina cu aceasta.

Al. A. Macedonski.

AM VRUT

Am vrut prin vorbe se'ți spun iubirea
 Ca 'ntr'al meu suflet a strebatut ;
 Dar tu 'ntorcându'ți încet privirea
 Ai râs, — și-atuncea.... eu am tăcut.

—*—

Am vrut prin versuri să'ți spun durerea
 Și trista culme unde-am ajuns ;
 Dar tu respuns'ai că n'ai puterea
 S'alini măhnirea ce m'a patruns.

—*—

Eu tac și sufer; — dar timpul trece
 Și când la rindu'ți veți tresări,
 Voi fi mai aspru, voi fi mai rece
 Și tu zadarnic veți suferi.

Th. C. Penciulescu.

Cugetări

Poetul este un copil resfățat : cand natura 'l mângăe, el suride, — când
 nu'l bagă 'n seama, el plânge.

—*—

Unii oameni ne sînt antipatici atît cît nu-î cunoaștem, dupe ce ne
 sînt cunoscuți devin simpatici.

—*—

Femeia care te vorbește mai mult de reu, — în sufletul ei, te iubește
 mai mult de cît ori care.

—*—

Femeia care te iubește și nu 'ți-o poate spune, își ascunde iubirea sub
 masca disprețului și a indiferenței.

—*—

Iubirea crește sau descrește în raport cu timpul; cu cît vezi mai mult
 o ființă, cu atît te pasionezi și te dezgustezi de ea, dupe cum este plăcută
 sau neplăcută.

Th. M. Stoenescu.

